

מקבלין
עצים,
ו אגד,
ז אגד,
שיש
קבלין
גזירת
עזיבה,
חד (ה)
שהוא
תחתיו
ל מה
ז, פי
לה גג
ז כדי

כה טור
י מילי
השתא
כל צד
יגן ב'
צפוני
הפתח
הסכך
הסוכה
ה רק
פסול
צנייל
זולתי
שם.
ליד
ולא
יעות
בתוך
כשר.
שהוא
סוכה
וכתו
אבל
זבין
זדים.

לרבע ז' טפחים על ז' כשרה אף על פי שאין לה זויות. סוכה (ח) שיש בה פתחים וחלונות, בעשר ניתרת בצורת פתח (ט), אבל יותר מעשר צריך שיהא (ט) העומד מרובה על הפרוץ או פרוץ כעומד ולא מהני צורת פתח (ו) (ז). סוכה גזולה או שאולה (ח) כשרה. נשים ועבדים (ט) וקטנים הצריכין לאמן פטורין מן הסוכה, ומהו קטן (ו) צריך * לאמו דקרי אימא אימא כשנער (ז) עד שבאת אליו (ח). חולים ומשמשיהם (ט) פטורין מן הסכה (ט) אפילו לא חש אלא בעינו (כענין) או בראשו, ומצטער (ט) הוא פטור משמשו חייבים. אבל חייב בסוכה. חתן וכל שושבינו (כ) פטורין. שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה. הולכי דרכים (ט) ביום פטורין ביום (ט) וחייבין בלילה, הולכי דרכים בלילה פטורין בלילה וחייבין ביום (ט). שומרי גנות ופרדסים פטורין בין ביום בין בלילה (ט). תנו

→

(ח) ערובין יא וי"ו וסוכה ז' רמב"ם פ"ד דהל' סוכה אר"ח תרל. (ט) אף על פי שהפרוץ מרובה, ובלבד * שיהיו הפתחים עשויין כמין צורת הפתח דהיינו קנה מכאן וקנה על גביהן ולא מן הצד. (ט) מן הרמב"ם פ"ה דסוכה דף קפז ועיין במ"מ דהתם וריש פ"ו דשבת כי יש חולקים עליהם כמבואר שם ובאשרי דסוכה דף סא. (יא) ומהו לרב יוסף דאמר פרק קמא דערובין מדברי רבינו נלמוד חצר שרובה פתחים וחלונות אינה נתרת בצורת פתח, לפי זה אפילו בעשר נמי לא מהני צורת הפתח כיון דפרוץ מרובה, על כן נכון לעשות מחיצות גמורות שיהיה עומד מרובה, לאפוקי נפשיה מפלוגתא. (כ) שר"ע סימן תרלז מיהו לכתחילה לא ישב אדם בסוכה חבירו שלא מדעתו וכל שכן אם דעתו לגזול ושאר חילוקי דין זה עיי"ש. (כג) שם כח רמב"ם פ"ז דהל' סוכה וטור אר"ח תרמ. (ד) שר"ע והוא כבן חמש כבן שש (ה) כר"ל שם. (ו) שם כו כל הסוגיא ר"מ וטור שם. (ז) שר"ע יש אומרים שאינם פטורים אלא כשהחולה צריך לה. (ח) ומהו מצטער כגון מחמת סרחון וכיוצא בו, נראה דדוקא לישן (ש"ע בליל ראשון אוכל שם כזית אפילו אם הוא מצטער ושאר חילוקי דין זה עיי"ש) אבל לאכול לא, מדאמר רבא שרא ליה לרב אדא למיגני חוץ לסוכה משום סרחא דגרושתא ולא קאמר למיכל, ושמא משום דאכילה אינה רק לפי שעה. (ט) שר"ע וכל בני החופה כל ז' ימי המשתה. (י) שם ועיין בתוס' מהו הולכי דרכים. (יא) וליכא למימר היאך יפטר מן המצוה בשביל דרך הרשות, כיון דכתיב תשבו כעין תדורו מה דירתו אדם מניח עבור צרכיו אף סוכה נמי מניח עבור צרכיו. (יב) שר"ע אם מוצא סוכה. (יג) זהו סמך לאותם העושים יין בין הגוים שאינם עושין סוכה כלל לא ביום ולא בלילה, מפני שצריכין לשמור היין משום ניסוך. (יד) שם כח רמב"ם פ"ז דהל' סוכה טור אר"ח תרל"ט. (יז) שם כ"ט ועיי"ש בתוס'. (יח) שר"ע כגון קדרות וקערות לאחד אכילה. (יט) שם דף כו. (י) שם דף כו. (יא) שר"ע כביצת. (יב) שם. (יג) שר"ע אע"ג דקבע עליהו וכו' *כדפירשו התוס' גבי אם השלים במיני תרגימא (כ) שם. (יד) שם כח ר"מ וטור שם. (ט) שם דף קכט. (טו) שר"ע אם אינו יכול לשער ישנור אם ירדו כל כך גשמים בביתו היה יוצא יוצא גם כן מסוכתו. (יז) שם רמב"ם וטור שם. (יח) פירש ר' יהודה בכתב ידו, דאע"ג דמותר לאכול חוץ לסוכה משום גשמים מכל מקום בליל ראשון צריך לאכול בסוכה דהא גמר לה ט"ו ט"ז מחג המצות מה להלן ליל ראשון חובה מכאן ואילך רשות אף

ספר מצוה ק"א
רמב"ם יצחק מקובלי
האבות הסמי"ק - רמב"ם ספר

לא פליגי הא בסוכה קטנה והא בסוכה גדולה וכתבו התוספות
 הרא"ש דאפילו צעודו דולק אין להניחו בסוכה שיש לחוש שמא תשרף
 ארכתו פירוש ומתוך חששא זו מיצעת ופיק מנייה ובמרדכי הארוך
 השלם סי' תשמ"ה (כח) כחזו בשם ראב"ה (סי' תרמ"ה) עוד טעם אחר וזה
 לשונו וגם ממעט בשיעורה וקשיא לי
 דמשמע דדוקא צולה זה גדיים לנוי
 מן הצד כיון שאסור לטלטל כל שצעת
 ימי המג נחשבין כדופני הסוכה
 וממעטין אותה משיעורה בסוכה
 קטנה אבל בכלים שמשתמשין בסוכה
 לא שייך מיעוט מאחר שיכול

צריך לו אין להניחו בסוכה קטנה אבל בגדולה
מותר: דב אוכלים אכילת עראי חוץ לסוכה.
ואין ישנים אפילו שינת עראי חוץ לסוכה (ג).
וכמה אכילת עראי (ו) עד כביצה מפת ה' וכביצה
בכלל. וה"ר מאיר מרוטנבורג היה מחמיר אפילו

להוליאם מן הסוכה כל שעה שרובה וחדע דאם לא כן אף קערות
 וכוסות ה"ל לאסור להשתמש בהו בסוכה קטנה מטעם דממעט
 בשיעורה ומאי שנא נר ודומק לומר דמיירי נר שקבעוה צדופן הסוכה
 או בסכך שאינו יכול לטלו דאם כן אכתי קשה מאי שנא נר דנקט
 תלמודא הא אף נקבע זה גדיים או שאר דברים לנוי נמי ממעטין
 מן הצד כדליתא צפיק קמא דסוכה (י:) ואפשר לומר דאורחא
 דמילתא נקט דתתם נר והוא שקורין קרוי"ל קובעין אותו צענין שאינו
 ניטל וכיון דאי אפשר בלא נר לכך נקט נר אבל שאר הפוסקים לא
 הזכירו טעם זה אלא טעם שמא תשרף סוכתו ונפקא מינה דלפי
 טעם זה אף בסוכה שאין שיעורה מנומס כל כך אם נראה שיש
 לחוש שמא תשרף סוכתו ומיצעת ונפיק אסור: **בתב' בהגהות**
אשיר"י בשם ראב"ה דלפי טעם זה אפילו שרגא דדהבא או חדשה
כך דינה וכתבו כן לאפוקי מפירוש רש"י שכתב ושרגא נר של חרס
שקורין קרוי"ל דמשמע מפירושו דאסורו בקטנה משום מאיסותא
וציננה אבל בגדולה אינו ניכר זה הנר כל כך ושרי וכן נראה מדברי
הרוקח ודלא כמו שפירש הבית יוסף לדברי רש"י: **בתב' ברוקח**
שמנהג הוא שאין מצדיקין נר של חרס אף בסוכה גדולה כמו שלנו
כי אם מנורות ברזל ונחשת ונר שעוה ע"כ:

ומ"ש אוכלים אכילת עראי חוץ לסוכה ואין ישנים אפילו
 שינת עראי חוץ לסוכה. משנה (כה) וצרייתא (כו) צפרק היסין
 ומפרש טעמא בגמרא (סג) לפי שאין קבע לשינה ופירש רש"י (ד"ה
 רב אמר) לפי שאין קבע לשינה ואין זה מילוק בין קבע לעראי לענין
 סוכה שאין אדם קובע עצמו לשינה
 שפעמים שאינו אלא מנמנס מעט
 ודיו נכך הילכך זו היא שינתו:
 ומ"ש וכמה אכילת עראי עד
 כביצה מפת וכו'. שם וכמה
 אכילת עראי ואסיקנא כדטעיס נר כי
 רב ועייל לללה וכתבו התוספות (ד"ה
 תרתי) והרא"ש (סי' יג) דהיינו כביצה כדטעיס צנת אחת מלא פיו
 וביה הצליעה מחזיק כביצה (יומא פ.) ודוקא פת אבל פירי לא צני
 סוכה כדמסקינן צפרק צתרא דיומא (עט:) דקבע דידהו כאכילת עראי
 דפת ע"כ והוה שכתב רבינו כביצה מפת כלומר פת ולא פירות:
ובתב' עוד הרא"ש ז"ל (סג) ורבינו מאיר (תשצ"ג קטן סי' קמד) היה
נוהר מלאכול פירות חוץ לסוכה כי היה סובר להחמיר כי האי לישינא
דפירי צני סוכה ומיהו נראה דמוכח התם דאפילו אי פירי צני סוכה
היינו כשקובע עצמו לאכילת פירות ואשמועינן דקבע דידהו הו
כאכילת עראי דפת אבל באכילת עראי דפירי ליכא מאן דאסר ושתית
יין עראי היא וה"ר פ"ך (הגהות סמ"ק סי' נג אות סג) כתב דוקא
פירי לא צני סוכה אבל צנר וגבינה נר מפירי צני סוכה כדלמרינן
בשמעתינן (כו.) אם השלים צמיני תרגימא ינא ומיני תרגימא היינו
צנר וכיוצא בו ומדמהניא זהו השלמה שמע מינה צני סוכה ודלא
כפירוש רש"י שפירש דמיני תרגימא היינו פירי דפירי לא צני סוכה
ולא מהניא זהו השלמה ע"כ וצתוספתא פרק כ"ד מצרכין (נרות פ"ד
ה"ד) תניא (היו) [הציאו] לפנינו מיני תרגימא מצרך עליהם צנר מיני
מוזנות ד' ומשמע דמיני תרגימא היינו מאלל שעשוי מחמשת המינין
ואפשר שהוא חשוב יותר מצנר וגבינה ואין ראייה ממני תרגימא
להנריך סוכה לצנר וגבינה וגם אין דרך לקבוע סעודה עליהם ולא
חשיב כאכילת עראי דפת עכ"ל:

ד אוכלין אכילת עראי חוץ לסוכה. משנה צפרק היסין (כה, טו):
 אולנין ושומין עראי חוץ לסוכה ומעשה והציאו לו לרצן יומין
 כן זכאי לטעום את התבשיל ולרצן גמליאל שתי כוחות ודלי של מים
 ואמרו העולם לסוכה ובגמרא (כו): מעשה לסחור חסורי מיחסרה והכי קתני ואם צאו להחמיר רשאי כלומר בן ולית זה משום יוהרא
 ומעשה וכו': ומ"ש ואין ישנים וכו'. צרייתא סג ומפרש טעמו בגמרא לפי שאין קבע לשינה: ומ"ש וכמה אכילת עראי כביצה
 וכו'. שם וכמה אכילת עראי ואסיקנא כד טעיס נר כי רב ועייל לללה וכתבו התוספות והרא"ש דהיינו כביצה ודוקא פת אבל פירי
 לא צני סוכה כדמסקינן צפרק צתרא דיומא דקבע דידהו כאכילת עראי דפת: ומ"ש ורבינו מאיר היה מחמיר אפילו בפירי וכו'.
 כן כתב הרא"ש ורבינו מאיר היה נוהר מלאכול פירות חוץ לסוכה כי היה סובר להחמיר כי האי לישינא דפירי צני סוכה ורבינו שכתב
 שהיה מחמיר אף בפירות כוונתו להורות לנו דאפילו בפירי ואין לריך לומר צעראי דפת מפני שהוא מפרש שהיה ה"ר מאיר מחמיר

דרכי משה

ולא מקרי כעין תדורו וכבר אמרו (בעירווינין סג): נשי עמי תגרשון מבית
 תענוגיה (מיכה ב ט) זה הישן בחדר שאיש ואשתו ישנים שם ואפילו
 אשתו נדה ואף יבטל על ידי זה מצות עונה לפעמים או יבטל מה שנאמר
 (דברים יד כו) ושמתח אתה וביתך כי לפעמים אשתו מצטערת על זה
 ועל ידי זה נשתרבה המנהג להקל בדבר אך החרד אל דבר יי' ישתדל
 לו מקום שיוכל לישן שם בלא צער ויישן שם ויעבוד את יי' בשמחה
 וכן נוהגין המדקדקים וכן אמרינן בריש פרק קמא דערבין (ג): בהדיא
 דבמקום שלא יוכל להיות עם אשתו לא מקרי כעין תדורו ופטור מן
 הסוכה וכן משמע בפרק הישן (שם) גבי חתן שפטור מן הסוכה וגבי
 נשים פטורות מן הסוכה (שם כח): ואף שיש לדחות מכל מקום מזה
 נשים פטורות מן הסוכה וכו'.

(ג) זה המרדכי בפרק הישן (סי' תשמ"ה) כתב אבל העולם סמכו על דבר
 זה שיראים מן הצנינה והוה כחולה שאין בו סכנה או כמצטער דפטורים
 מן הסוכה עכ"ל (עיי' ב"י סימן תר"מ) ג' ואפשר מזה נתפשט המנהג
 שרבים מקילים בשינת הסוכה ואף על גב דהטעם אינו מספיק שהרי
 ברוב המקומות אינו קר כל כך בימי הסוכות והיו יכולים לישן שם בכרים
 וכסתות. ולי נראה שנהגו להקל כי מצות סוכה לישן בה כמו שישן
 בביתו איש עם אשתו וכמו שדרשו חז"ל (סוכה כו.) תשבו (ויקרא כג מב)
 כעין תדורו וכמ"ש במהרי"ל (שם סי' ד עמ' סס"א) שהיה ישן עם אשתו
 בסוכה ובזמן הזה שאין לכל אחד סוכה מיוחדת אלא רבים אוכלים
 ושותים בסוכה אחת אי אפשר להם לישן עם נשותיהן בסוכה כאחת

מלאכול פירי כל עיקר חוץ לסוכה אף עראי ואם כן כל שכן עראי דפת וזכור הוא דכיון שחומרם צעלמא הוא ולאו מדינא לא היה מנכר עליה לישב בסוכה: ומ"ש וה"ר פריץ היה אומר דפירי לא צריכי סוכה וכו'. לא קאי אהר"מ לאפלוגי עליה צמה שהחמיר בפירי דהא פשיטא דאף ה"ר מאיר מודה דפירי לא צמי סוכה מדינא כדאסיק בפרק בתרא דיומא אלא שהחמיר על עצמו כרצו גמליאל וכדפי' ואף ה"ר פריץ ודאי מודה שיכול כל אדם להחמיר ולית ציה משום יוהרא כדאוקמינן למתניתין בחסורי מיחסרה וכו' אלא אדלעיל קאי שכתב תחלה המסקנא על פי

דין החלמוד לאוכלין אכילה עראי חוץ לסוכה דהיינו כציה מפת שבוה הכל מודים ומשמע מינה דדוקא צפת ניתן שיעור לאכילה אבל שאר כל הדברים חוץ מפת לא ניתן שיעור דהכל חשיב עראי ואוכלין ושומין חוץ לסוכה אפילו כשקובע עליהן ואין להחמיר בדבר ועל זה כתב ד' סברות מה"ר מאיר וה"ר פריץ והרמב"ם והרא"ש ה"ר מאיר היה מחמיר אפילו בפירות שלא לאכלן כל עיקר

בפירות שלא לאכלן חוץ לסוכה. וה"ר פריץ היה אומר בפירות לא צריכי סוכה אבל שאר דברים כגון בשר וגבינה וכיוצא בהן צריכין. והרמב"ם ז"ל כתב מותר לשותות מים ולאכול פירות חוץ לסוכה והחמיר שלא ישתה אפילו מים חוץ לסוכה תבא עליו ברכה. ואדוני אבי הרא"ש ז"ל כתב דאפילו אם תמצא לומר דפירי וגבינה בעי סוכה היינו דוקא מי שקובע עליהן. אבל מי שאוכלם דרך עראי ודאי אין צריכין סוכה.

ומ"ש רבינו ושתיית יין נמי עראי היא וכו'. נראה דהיינו לומר הן שדינו כפירות ולדברי האומרים שאם קבע סעודתו על הפירות חייב בסוכה הוא הדין בקבע סעודתו על היין (ד): ומ"ש ומים כיון שאין דרך לקבוע עליהם וכו' (ח):

(ג) ושתיית יין נמי עראי היא. ומיהו (ס"א ומים) הן כיון שאין דרך לקבוע עליהן

חוץ לסוכה אפילו עראי וכל שכן עראי דפת וכדפי' דאינו אלא חומרם צעלמא ולא היה מנכר לישב בסוכה כי אם בקבע דפת וה"ר פריץ היה מחלק ואומר בפירות דוקא לא צמי סוכה מדינא כדאסיקנא בפרק בתרא דיומא אבל בשר וגבינה וכיוצא בהן מידי דמיון צריכין סוכה מדינא כשקובע עליהן כמו באכילת קבע דפת וטעמו משום דאמרינן בפרק היסון אם השלים צמימי תרגימא ילא שזוה בשר וגבינה וכיוצא בו ומדמהניא צהו השלמה ש"מ דצמי סוכה וחייב לברך לישב בסוכה כשקובע עליהן והרמב"ם כתב דמותר לשתות מים וכו' כלומר ה"ר מאיר לא החמיר אלא בפירות משום דאיכא לישבא דפירי צמי סוכה אבל צמיס דליכא למאן דאמר דצמי סוכה לא החמיר אלא הרמב"ם כתב דהמחמיר צמיס תבא עליו צרכה וטעמו משום דמשמע ליה דמה שצמינו שהחמיר רצו גמליאל צמתי כותבות ודלי של מים לאו משום שהצילו לו שחי כותבות עם המים החמיר דאף צמיס לנדן היה מחמיר וה"ר מאיר מפרש שלא היה מחמיר אלא משום שחי כותבות משום דאיכא למאן דאמר דפירי צמי סוכה אבל משום מים לנדן לא היה מחמיר ובהגהות אשירי (פ"ב סי' יד) כתוב כדצרי הרמב"ם להחמיר צמיס ופשיטא דאין לברך עליהן לישב בסוכה והרא"ש כתב דאפילו אח"ל דפירי וכו' כוונתו לומר דהרא"ש חולק אמהר"ם שהחמיר בפירי כהאי לישבא דפירי צמי סוכה והחמיר אף בעראי דפירי כדפי' והרא"ש סבירא ליה דאפילו להאי לישבא דפירי צמי סוכה היינו דוקא כשקובע עליהן אבל דרך עראי ליכא מאן דאמר שיהי אף בעראי דפת הכל מודים דלא צמינן סוכה כל שכן בעראי דפירי ואם כן אם צמינו להחמיר כהוא לישבא אף על גב דלאו דהלכתא הוא אין צריך להחמיר אלא כשקובע עליהן וחולק נמי אה"ר פריץ דאמר דגבינה ובשר צמי סוכה מדינא וסבירא ליה להרא"ש דכיון דבעל כרחך אין זה אלא כשקובע עליהן אבל בעראי ידיהו ודאי דלא צמי סוכה מדינא דלא עדיף מעראי דפת דלא צמי סוכה לדברי הכל אם כן נראה מאחר שאין דרך לקבוע עליהן אפילו הקובע סעודתו עליהן לא חשיב קבע ולא עדיף מעראי דפת שאינה צריכה סוכה ומה שהצ"ח ה"ר פריץ ראהו מדאמר אם השלים צמימי תרגימא ילא סבירא ליה להרא"ש דאין פירוש מיני תרגימא בשר וגבינה וכיוצא בהן כפירוש ה"ר פריץ אלא פירושו תשביל העשוי מחמשת המינים וזה שכתב אצל תשביל העשוי מחמשת המינים הקובע עליו חשיב קבע וצריך סוכה כמו הקובע על הפת ועיין באשירי"ם בפרק היסון ובפרק ערבי פסחים (סי' יט) ועיין לעיל בסימן רנ"א (מג.): ומ"ש ושתיית יין נמי עראי הוא. כן כתב הרא"ש (סי' יג) וכן כתוב במרדכי

דרכי משה

(ד) ובן נראה מדברי שבלי הלקט (סי' שרמ) שכתב האגור (הלי' סוכה סי' תתקנח) וזה לשונו וכל שתייה קרויה עראי ומיהו כתב ה"ר אביגדור דשבת ויום טוב דאכילת עראי שלהם הוי קבע אפילו שתייה מקרי קבע והאיל ואדם קובע עצמו על היין עכ"ל משמע דאם קבע עצמו על היין צריך סוכה וכן משמע בהגהות אשר"י בפרק ב' (סי' יג) וזה לשונו ומיהו שתיית יין ורובש ושכר בהדי פירות או בלא פירות

פרישה

המוספות והרא"ש דפסקו כרנא דיומא דסבירא ליה דבפירי אפילו אכילת קבע דהיינו שהוא יתר מכציה ואפילו קבע עליהו מכל מקום אין צריכין סוכה ועל זה כתב דהר"מ מרוטנבורג החמיר וכו' אינו רצה לומר חומרם צעלמא ולכתלה דוקא אלא הכי קאמר החמיר לתפוס אותו לשון שיניא דיומא דמחייב פירי בסוכה לעיקר ואחר כך כתב דרבינו פריץ כתב דפירי אין צריך סוכה רצה לומר גם רבינו פריץ סבירא ליה כדעת המוספות והרא"ש דהלכתא כרנא דפירי אין צריך סוכה אפילו קבע אף דסבירא ליה דרנא דוקא פירי קאמר אבל בשר וגבינה בכל מיני תרגימא הן וכיון דקיימא לן דמשלים שלם סעודות צמימי תרגימא שמע מיניה דחשיב וצריכין סוכה ומסיק דגם הרמב"ם סבירא ליה כן דמותר לשתות מים ולא פירות חוץ לסוכה אלא שהחמיר וכתב דהמחמיר אפילו צמיס תבא עליו צרכה וקא משמע לן דצמי הרמב"ם שמקבל שכן צוממרתו וזהו תבא עליו צרכה מה שאין כן בצמי רבינו פריץ דכתב דאין

מיקרי הדיוט אבל לא שמעין מינה דמקבל שכן צוממרתו קא משמע לן ועוד יש לומר דקא משמע לן דצמי הרמב"ם דאפילו צמתיית מים צעלמא אפילו מעט מעט פחות מכשיעור המחמיר תבא עליו צרכה דממתניתין משמע דדוקא צמתיית מים הרבה יכול להחמיר וגם רבינו ירוחם כתב כן צהריא דממעשה דרבי לזוק דאכל פחות מכציה בלי סוכה למדנו דלא יחמיר אדם פחות מכציה להכי קא משמע לן דאפילו צמיעוט קאמר דיכול להחמיר אם ירצה וכמו שכתב הר"ן והבאחי דברי הר"ן ורבינו ירוחם דנרישה עיי"ש ומסיק צמס הרא"ש דכתב דאפילו אם תמצא לומר דפירי וגבינה וכו' פירוש דהרא"ש פירש דברי הר"מ מרוטנבורג דאפילו לפי דבריו דסבירא ליה כלישנא שני דיומא דפירי וגבינה צמי סוכה היינו דוקא מי שקובע עליהן רצה לומר שאוכל מהן יותר מכציה כציעוט גוף ומקום אבל אם אוכלן דרך עראי רצה לומר בלא צמיעוט גוף ומקום אף שאלו מהם יותר מכשיעור ליכא מאן דחזירי חובה.

(פי' משמח) וכן נראה ממה שכתב הר"ן (יא. ד"ה אוכלין) וזה לשונו ודאמרין אוכלין ושומין עראי חוץ לסוכה הכי קאמר דאם שותה פעם אחת עם אכילת עראי אינה נחשבת קבע והכי משמע מדלף צעין בגמרא ומה שתייח עראי וכן פירש רש"י כדטעיס בר צי רב שטועס מלוא פיו ושותה עכ"ל אלמא להדיא דכל שתייה היא עראי: וז"ל הגהות אשר"י ושתיית יין ודבש ושכר צהדי פירות או בלא פירות אלא יין בלבד וכגון שלא אכל לחם ולפתן אין לי לברר אם מותר חוץ לסוכה אם לאו דמשעו כעין תדורו אמר רחמנא ואין שתייה בלא

אפילו הקובע סעודתו עליהן לא חשיב קבע דלא עדיף מאכילת עראי דפת שאינה צריכה סוכה. אבל חבשיל העשוי מחמשת המינין הקובע עליו חשיב קבע וצריך סוכה: ח"י מברכין על הסוכה בכל פעם ופעם שנכנס בה. ואפילו הנכנס בסוכת חבירו לבקרו צריך לברך בכל פעם ופעם

→ **דעור ראשון** דמשמע דסגיירא ליה דלימיה להווא פירוקא אצל הרמב"ם כתב צפרק ו' (ה"ו) מותר לשמות מים ולאכול פירות חוץ לסוכה ומי שיחמיר על עצמו ולא ישתה חוץ לסוכה אפילו מים הרי זה משובח וטעמו מדמתן צפרק הישן (כו): מעשה שהציאו לרבן יוחנן בן זכאי לטעום מן החבשיל ולרבן גמליאל שחי כותבות ודלי של מים ואמרו העלוס לסוכה ומפרש בגמרא (סג) דהכי קתני אם ראה להחמיר על עצמו ראשי כלומר דלא חשיב כמי שאינו מצווה בדבר ועושה שנקרא הדיוט (ירושלמי נרכות פ"ב סוף ה"ט, שנת פ"א ה"ב ט) ותנן מו החס וכשתמו לרבי דדוק אוכל פחות מכנייה אכלו חוץ לסוכה וכתב הר"ן (יא. ד"ה מעשה) דקתני הא דרבי דדוק לומר שאם ראה תלמיד חכם שלא להחמיר על עצמו בך ראשי ולא הוה כמי שאינו

אכילה או שמה פעמים אוכלים אגוזים ושאר פירות וקובעין עמנן לשתייה ואסור עכ"ל ותימה צעני וכי אין דרך לקבוע על היין לשמות והלא צפרק כ"ד מברכין (נרכות מג:) אמרו לא שנו אלא בשמות וימים טובים שאלם קובע סעודתו על היין ואמר עוד שם (מג.) ר' יוחנן דיין נמי כשהסיצו אחד מצדך לכולם דהוי קביעות צהדי ולדיין ישיבתינו הוי כהסיצה דידהו ואפשר לומר דהגהות אשר"י מדבר באלם יחידי היושב צוקתו לשמות דסגיירא דלא חשיב קבע אצל בני חצורה שקבעו יחד לשמות ודאי הוי קבע גמור וצפרק לאותן מדינות שניהגין לשמות יחד בקבע צלי שום אכילה דהוה ליה קבע גמור וצעי סוכה ולברך ליטב בסוכה כן נראה לי להלכה אצל למעשה ראוי להחמיר שלא לשמות בקבע אלא חוץ סעודה לאפוקי נפשיה מפלוגתא וכן בקבע דבשר וגזינה וכיוצא בהן: **ובכתב** הבית יוסף ומה שכתב ומים כיון דאין דרך לקבוע וכו' וכתב מה שכתב נוסחא מוטעת נודמנה לו להרב ז"ל דהגירסא הנכונה היא ומיהו כיון וכו' והוא גם כן מדברי הרא"ש וכוונתו כמו שפ"י דתחלה כתב לאפילו אם תמלא לומר דפירי וגזינה צעי סוכה כמו שגראה מדברי ה"ר מאיר וה"ר פרץ היינו דוקא מי שקובע עליהם וכו' ואחר כך כתב דעתו ואמר ומיהו כיון וכו' דלא חשיב קבע ואינו צריך סוכה ודלא כה"ר פרץ:

מדקדק במלות:

ח מברכין על הסוכה בכל פעם ופעם שנכנס בה. צפרק לולב וערבה (מה): אפליגו אמוראי דרבי יהודה אמר שמואל סוכה יום אחד כלומר אינו מברך עליה אלא יום אחד וכיון דלא מפסקי לילות מימים כולוהו שבעה כחד יומא דמו ורבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן סוכה שבעה כלומר צריך לברך עליה בכל יום ויום ואפיקנא כרבי יוחנן דכולהו אמוראי קיימי כוותיה וכתבו התוספות (ד"ה אחד) דכל אימת דנכנס לה כדי שיאכל ושתה וישן ואפילו עשרים פעמים ביום מברך על כל אחת ואחת מידי דהוי אפתילין דמברך עליהן כל זמן שמניחן (סוכה מו.) וכן כתבו הר"ן (כג.) והרא"ש (פ"ד סי' ג) ז"ל וכן כתב הרמב"ם צפרק ו' (ה"ב) וכתב הרב המגיד ראיתי כתוב יא דדוקא כשלא יצאה גמורה לעשות ענינו ואלא לחזור לאלתר אצל אם לא יאל אלא לדבר עם חצירו או להביא דבר לסוכה לשעמו לא הויא יצאה לחייבו צרכה כשיחזור ודבר נכון הוא: **וב"ש שאפילו הנכנס לסוכת חבירו לבקרו צריך לברך בכל פעם.** כן כתב

ח מברכין על הסוכה בכל פעם ופעם וכו'. צפרק לולב וערבה אפליגו שמואל ור' יוחנן דשמואל קאמר סוכה יום אחד כלומר שאינו מברך עליה אלא יום ראשון דכולהו שבעה כחד יומא דמי ור' יוחנן קאמר סוכה שבעה כלומר צריך לברך עליה בכל יום ויום ואפיקנא כר' יוחנן: **וב"ש דמברך בכל פעם ופעם.** כן כתבו הגאונים לפרש דברי רבי יוחנן: **וב"ש ואפילו הנכנס בסוכת חבירו לבקרו וכו'.** כן כתב הרא"ש צ"ס רב האי גאון וגם זה בכלל דברי ר' יוחנן:

דרכי משה

עלייהו דהרי אף מהר"ם שהחמיר באכילת פירות כתב הרא"ש עליו דאין להחמיר אלא באכילת קבע מכלל דלמאן דמיקל אפילו באכילת קבע אין צריך סוכה אם כן הוא הדין גבי שתיית יין וכבר נתבאר לעיל סימן קע"ד (קנה.) דבזמן הזה לא מיקרי קביעותו על היין קביעות ושתיית יין פטורה מן הסוכה אפילו קבועים ואם כן הוי דינו כשאר פירות מכל מקום טוב להחמיר שהרי כתב הרמב"ם המחמיר תבא עליו ברכה:

פרישה

לא שחאו דרך קביעות מקום ליכא מאן דמציין סוכה כדין פירות וגזינה והא דשויס היינו דוקא בשלא עשה עליהן קביעות אצל לענין אם קבע עליהן כה יש חילוק דאם קבע על פירות סגיירא ליה להר"ם מרובעונג דלרין סוכה ולרבינו פרץ אין צריך סוכה ואם קבע על גזינה וצפרק לרבינו פרץ צריך ולרא"ש אהלווה דהא אינו צריך יאם הינו על יין וכו' לא חייבי נוסחתינו וזו הוה נוסחתינו: **ואחר** רר רחב רוינו ומיהו רינו שאינו דבר וכו' וזהו נוסחתינו

אלא יין בלבד וכגון שלא אכל לחם ולפתן אין לי לברר אם מותר (לאכול) [לשתות] חוץ לסוכה אם לאו דתשבו כעין תדורו אמר רחמנא ואין שתייה בלא אכילה או שמה לפעמים אוכלין אגוזים או שאר פירות וקובעים עצמן על השתייה ואסור עכ"ל אור זרוע (הלי סוכה סוף סי' שא) משמע גם כן דאי קבע עצמו על השתייה חייב בסוכה מיהו נראה לענין דינא דהמיקל בשתייה לא הפסיד דהרי הרמב"ם והרא"ש וה"ר פרץ כולוהו סגיירא להו דלפירות לא בעי סוכה ומשמע אפילו קבע

לא שחאו דרך קביעות מקום ליכא מאן דמציין סוכה כדין פירות וגזינה והא דשויס היינו דוקא בשלא עשה עליהן קביעות אצל לענין אם קבע עליהן כה יש חילוק דאם קבע על פירות סגיירא ליה להר"ם מרובעונג דלרין סוכה ולרבינו פרץ אין צריך סוכה ואם קבע על גזינה וצפרק לרבינו פרץ צריך ולרא"ש אהלווה דהא אינו צריך יאם הינו על יין וכו' לא חייבי נוסחתינו וזו הוה נוסחתינו: **ואחר** רר רחב רוינו ומיהו רינו שאינו דבר וכו' וזהו נוסחתינו

י. חוספות [נס] בשם רבי
מקטן [ומלך] שם, הגהות
מיועפות נכוח ק"ז אות ד,
מחמת הדש מימן [נס]:
כ. חרומת הדשן [נס]:

ל. חרומת הדשן שם, [נס]
מלכ"י בפרק ב' לעבודה
זרה [כמה] חמ"ל בשם
רמב"ם [בכחות מימן קוף]
מהירושלמי שם:

מ. נכוחת מ"ב [ע"א]:
נ. הרמ"ם [נס] מ"ז מימן
ל' והרשב"א [נס] ד"ה רב
הוא, רמב"ם נכוח ג' [א]:
ז. נכוחת מ"ב, ר"מ רמ"י
ד"ה עדי, ר"מ שם כט,
ב רמ"ש שם:

ס. הרמ"ם [נס] [לעת
הרמב"ם י"ז]:
ע. [רמ"ם] שם [לעת
הרמב"ם י"ז] ורבי יונה
[נס] ל' א ד"ה א"ל]:

פ. חרומת הדשן מימן
ל"ב:

הכמת שלמה

קסח [שפ"ח] פת הבאה
בכסות: מברך עליו בורא
מיני מונות וכו', ג"כ היה
לחייב כפרי מגדים [משפחה
וזה אות ה] שנתקף דין פת
הבאה בכסות: אם אכל כיו
שפעה אם חייב לברך עליו מן
המורה, או רק מדרבנן, והנה
ללאורה יש לפשוט ספק זה
מן הש"ס פקק קמא דערין
דף ד' [מ"א] דקאמר שם הכל
מימן מימן - הניס ל"ס
וישראלים, וברך פשיטא, לא
יחייב דקאלו קדשים, סלקא

הגהות והערות

ט"ז במהדרות ד"ה-
נפארת הוסף "היאל הוה
הנעו"ט:
י"ז בשי"ב א ל"ל כח מזה
מדי אלל שקימן א הוא
המקן על חליפת המכחמים
ענונים שונים מן ענל
המוציא והכ"ח מקימן י"ז
כש"ח גלוט נחרא, וקימן
זו בשו"ס כ"ח המדעות.
ועיין בדברי המהדיר בשו"ס
הכ"ח המדעות שם:

י"ח בראש משמע שזה
מדברי עלמה, ולא בדעה
הרמב"ם:

י"ט ובר הפל שו"ס
הרשב"א ח"ז סימן חמ"ג
שם הרמב"ם, וכן נלחמות
חיים הלכות סעודה מימן כו.
ועיין פ"ג נאשל אגריה
אות ג' דנמכ"ס לא משמע
קן:

כ' כוונתו, לפי גירסת
הר"ק בעמל שם מה א':
כ"א החיקון הוא ע"ס כ"י
סימן שם ד"ה ומה, ודעה
רמ"י שזה עיין כ"י סימן
חמ"ק, כ' ד"ה ומ"ס כ"י:
כ"ב בבאר העש הרמב"ם

י ואין דעתו כו'. ו"ה"כ לכולי עלמא אין לריך לסקוק, וכמו
שכתב [רמ"א] סוף סעיף א': יא מיסב עמו. דלו אינו יכול
לסקוק מפני האורח: יב יבצע מן היפה. [כ] כלומר, אם רוצה
זו לאכול יברך עליו, דהא נפשו חשקה זו רק שמיני משום פרישות,
ולכן אם יוכל למנוח [עליה].

[עליה] * שיאלס צהימר, ולא
ילטרך לפרישות: כגון הכל שמתנדב
המנוח, שרו ליה רצון [חרומת
הדשן סימן לז]. עיין צו"ד סימן
ק"צ [סעיף ג'] שהאריכו בזה:
יג לקבוע ע"ז. נראה לי דלס
הוא קבוע סעודה עליו, אע"פ
שאלו עמו נכר ודברים אחרים
ואלו אכלו לבדו לא היה שבע ממנו,
אפילו הכי מנכר המוציא ושלס
נכוחת. וכן משמע הלשון בגמרא
[נכוחת מה א' כל (י) שאחרים
קובעין עליו. וכן משמע קמא
בחוספות [נס] ד"ה לחמיות] שכתבו
ג"כ לחמיות אם קבע עליהו כמו
בפורים, עכ"ל, ובסמ"ק [סימן קמא
הנה אות ד] כתב בליל פורים ונליל
ברית מילה, ומסתמא בפורים אין
קובעין לבדס. ואם אכלו לבדו בעינין.

שיאלל כל כך שאחרים רגילים לטעום ממנו לבדו, [י] דלס נשער שיעור שאוכלים עם דברים אחרים נחם לנכרין לטעורין. ועיין פרק
ח' דערובין [פ"ג] בן דלפטר לשער, ונ"ע. ואם הוא שבע ממנו וגם אחרים רגילין לטעום ממנו [י] כשמלפתחין עמו דבר, אפילו אכלו
לבדו מנכר המוציא, כיון ששבע ממנו, כן נראה לי: יד יברך עליו ברכת המזון. משמע אע"ג דנמלך באמצע לאכול יותר אין
לריך לנכר המוציא, דהא לית מיה שיעורא בנותר, וכן כתב רש"ך חלק א' [סימן] [קס"ג] [קעג]. ופשוט דלס לאחר שאכל מעט

ערך לחם למהריק"ש

פ"ה ע"ה ש"ל גוים אחרון. אם הכיז עליו אותו פה אלא שמיני משום פרישות:

שערי תשובה

(ה) שירצה. עיין באר היטב. ועיין בחשוכה גאוני בתראה סימן [וא"י] [י"ח]
על מה שכתב הגאון בעל חוספות יום טוב, ובתשובת ב"ח החדשות [סימן
כו-כח] השיב לו ב"ח, עיין שם: (ח) עליו. עיין באר היטב. וגם בכרכי יוסף
[אות ה] ספק ברין זה שכתב שאם אכל כשר עמו כו', דלמעשה צ"ע כיון
שלבדו לא היה שבע ממנו, ע"ש: (ט) תחלה. עיין באר היטב. ועיין ברכי
יוסף [אות ה] שכתב שמורו וקינז הרב כתב בשם ספר כתי' קדמון שדעתו
לענין פה כיסנין דאם קבע מברך עליו המוציא ושלס ברכות, סעודות שבת
קובע כמו שקובעת למעשר [ב"ה] לה, בן. ומהרי"א חגיזו בספר עץ חיים על
משניות פרק ד' דמעשרות [משה ב] נסתפק, אך בגינת ורדים [וא"י] כולל (ב)

לשבע ממנו כשמלפתחין עמו דבר, אפילו אכלו לבדו מנכר המוציא, כיון ששבע ממנו, מ"א [סימן ג]. ועיין בספר פת שז"ן חלק א"ו ס"ל א' סימן ג' [ד"ה
אין] מה שהקשה עליו. ועיין ביד אהרן [הגה"ע]: (ט) תחלה. משמע אע"ג דנמלך באמצע לאכול יותר אין לריך לנכר המוציא, דהא לית מיה שיעורא
בנותר, וכן כתב מהרש"ך חלק א' [סימן] [קס"ג]. ופשוט דלס לאחר שאכל מעט נמלך לאכול עוד כשיעור קטעומו, לריך לטול ולנכר המוציא, מ"א [סימן ד']

ביאור הגר"א

[יב] ואם כו' ואין כו' צריך כו'. כמו שכתוב בסעיף א' בהג"ה: [ג] ואם
בעל הבית נוהר כו'. דסבירא ליה דהירושלמי הגי' [סי' יא] מיירי בנזהר, והוה
שכתב [השו"ע] יבצע כו', ר"ל דרשות בידו אם רוצה, והיתר אכילה אשמועינן
כאן, ועיין מ"א [סי' יב]: [יד] וכיון כו'. כמו שכתוב ביבמות פרק א' [ו]. בן
מתוך שהותר כו', ובריש פרק ד' דערובין [מא]. בן כיון דעל על. ומותר לכתחילה
לעשות כן, כמו שכתוב שם א' פקח כו': [טז] [נהגו] ודוקא כו'. כמו שכתוב
סעיף א' בהג"ה, ובערבי פסחים [קו]. בן כי הוה חביבא ליה ריפחא כו':
[טז] ופניו ון ולאחריו כו'. כמו שכתוב שם [נכוחת] מ"ד א' כל כו', ועיין
חוספות [שם] מ"א ב' ד"ה אלא כו', וכמו שכתוב בירושלמי [שם פ"ו הלכה א'
והביאו חוספות בסוכה כ"י ב' ד"ה ולא כו' ורא"ש בברכות פרק ר' סימן ט"ז,
עיין שם, ודריק: [יז] ואם אכף כו'. שם [בכחות מה, א] שאני התם כו':

חרומת הדשן, ואפשר שדעמו שכ"ס אחר עמו אין מסלקו משום
אורח אחר, דודאי הנקיה מציעה [עליה] [עלין] ולריך שמתעב
הצרכה עליו כו', אבל אם אין אחר עמו [אין] אין רצונו לאכול ממנו
עוד לסקוק, עכ"ל. ואין זה עולה יפה, דכאן אחר קשה ממה
נשקף, אי יש לו הצרכה אין
מזה להקדים צנקה כמו שכתב
בחרומת הדשן והציאו אחר זה ספק
כאן בשו"ע, ואי אסור צנקה אין
הסילוק ללא צורך:

מזה (י) שירצה ואם הוא נוהר מפת גוים מסלק פת
נקי של (י) גוים מעל השלחן עד לאחר ברכת המוציא
(יב) ואם בעל הבית אינו נוהר מפת גוים יאין דעתו
לאכול כל הסעודה רק פת גוים כי היא נקיה אבל בני
ביתו אוכלים מפת שאינו נקי של ישראל ונתני הלחם
מונחים על השלחן צריך לבצוע על פת נקיה של גוים (יג) היאיל והוא הבצוע ואין
דעתו לאכול אלא מאותו פת (יד) ואם בעל הבית נוהר מפת גוים וישראל שאינו נוהר
בכך יא מיסב עמו על (ט) השלחן כיון דמצוה מוטלת על בעל הבית יב (ט) יבצע מן
היפה של גוים (יז) וכיון שהותר לבצוע הותר לכל הסעודה: הנה [ש"ס] ודוקא שמיני עליו
אזו פת אבל אם אינו מביז עליו בלא אסור פת של גוים אינו לריך להקדימו:

פת הבאה בכסותין מברך עליו בורא מיני מונות (ט"ז) ולאחריו ברכה י מעין שלש
י"י (י"י) ואם אבל ממנו שיעור [י"ח] שאחרים רגילים יג לקבוע (י"ח) עליו אף על פי
שהוא לא שבע ממנו מ מברך עליו המוציא וברכת המזון י (י"ט) ואם מתחלה היה בדיעהו
לאכול ממנו מעט וברך בורא מיני מונות ואחר כך אבל שיעור שאחרים קובעים עליו
יד יברך עליו ברכת המזון אף על פי שלא ברך המוציא (ס) תחלה י (כ) ואם אבל שיעור
שאחרים אין קובעים עליו אף על פי שהוא קובע עליו אינו מברך אלא בורא מיני
מונות וברכה אחת מעין שלש דבטלה דעתו אצל כל אדם: [ל]

הוא פת אבל אם אינו מביז עליו בלא אסור פת של גוים אינו לריך להקדימו:
פת הבאה בכסותין מברך עליו בורא מיני מונות (ט"ז) ולאחריו ברכה י מעין שלש
י"י (י"י) ואם אבל ממנו שיעור [י"ח] שאחרים רגילים יג לקבוע (י"ח) עליו אף על פי
שהוא לא שבע ממנו מ מברך עליו המוציא וברכת המזון י (י"ט) ואם מתחלה היה בדיעהו
לאכול ממנו מעט וברך בורא מיני מונות ואחר כך אבל שיעור שאחרים קובעים עליו
יד יברך עליו ברכת המזון אף על פי שלא ברך המוציא (ס) תחלה י (כ) ואם אבל שיעור
שאחרים אין קובעים עליו אף על פי שהוא קובע עליו אינו מברך אלא בורא מיני
מונות וברכה אחת מעין שלש דבטלה דעתו אצל כל אדם: [ל]

באר היטב

(ה) שירצה. עיין ט"ז [סי' ה] ומ"א [סי' ע]. אם של גוי פרוסה ונקי ושל
ישראל שלמה וקינז, מנכרין על של ישראל, דשמי מעלות יו. לו. וכן אם של
ישראל פרוסה ונקי ושל גוי שלס וקינז מנכר ג"כ על של ישראל, דיש לו ג"כ
שמי מעלות, עיין סערת זקנים [סי' ג]. (ו) גוים. ט"ז [נס] הגיה דל"ל
ואם הוא נוהר מפת של גוים יברך דוקא על של ישראל אפילו הוא קינז מפי
אומנים שהוא מסלקו וכו', ע"ש: (ז) השלחן. דלו אינו יכול לסקוק מפי
האורח, מ"א [סי' א]: (ח) עליו. נראה לי דלס הוא קבע סעודה עליו.
אף על פי שאכל עמו נכר ודברים אחרים ואלו אכלו לבדו לא היה שבע ממנו.
אפילו הכי מנכר המוציא ושלס נכוחת כ"י. ואם אכלו לבדו, בני שיאלל כל כן
שאחרים רגילים לטעום ממנו לבדו. ואם הוא שבע ממנו וגם אחרים רגילים

הגהות רעק"א

קסח (א) שיעור פיה ואם אבל ממנו שיעור שאחרים. מהר"ם כן מ"ז
בספרו חוספות יום הכיפורים [יומא] דף ע"ט ע"ב בחוספות ד"ה מ"ז
מרגומא וכו' כתב דהוא שיעור פרס שהוא שיעור קטוע לענין עירוב, ג' או ל
צליס, עיין לקמן סימן קס"ח סעיף ג'. וכן כתב בשו"ס פרס שז"ן נא"י כ"ל א'
סימן ד'. וכן המלך סימן ל"ו לא קפירא ליה קן: (ב) מציא ספירא ופשיטא
דאם לאהר שאכף וכו'. נראה לענין דלאו מלתא דפסיקא, דמי שהיו לפני
כחיה פת הבאה בכסותין וברך בורא מיני מונות, ואחר שאכל חצי זית גמר בדיעהו
לחייב לו יותר פת הבאה בכסותין ולאכול שיעור קביעות, בזה כשגומר לאכול חצי
זית הנשאר אין מברך עליו המוציא, דהא כבר בריך עליו החתיכה בורא מיני מונות
(ולא) [ולו] יחא שהוא פת גמור אם מברך בורא מיני מונות יצא, כמו שכתבו
בט"ז סי' ק'. אבל אם אוכל תחלה האחר שהביאו לו אח"כ, מברך עליו המוציא

נמצא בספר סימן חוק הש"ס
חמון יושא"ט

ק. כן דקדק ב"י [שם ד"ה
ומה מדכרי:]
ל. ערוך [שם] בשם רב
האי:
ר. ב"י שם ד"ה ולענין:
ש. זכרות מ"ב [ע"ה]
לפירוט התוספות [שם]
ד"ה למנוח] והר"ה [שם]
פ"ו סימן ל':
ת. שם תוספות והר"ה [שם]
[ורבנו יונה שם ל' ד"ה
ואמנ]:

ציונים דרמ"א

ד. רש"י ונכחית מה, ב ד"ה
[מה] וערוך [ערוך] כן בשם
נאמן וכן יש לפירש דעה
הרמב"ם [נכחית ג. טו]:
ה"י דרכי משה אות ג:

הגהות והערות

[דו] עיין לקמן בלשון שר
ס"ק מ"ב ד"ה ודע:
[הו] ב"ה דפ"ר נחמלק
למטעם:
[זו] הושבט ממהדורות
קראקא ש"ל ושלזניק
ש"ח. וכן י"א שער
קמ"ג:
[זו] יש דפוסים שהוספה
חיבת "זה":
[ח] בבמה כתי' כתוב
במי נאס:
[טו] תוספת מהדורת
אמ"ד מ"פ:
[יז] בדפוס כחוב "דק".
מהדורת אמ"ד מ"פ כחוב
"דק":
[יח] אפיניו. תוספות
איחא מיל"ש, ונלשון
המרדכי ניל"ש:
[יח] פקוד חיים כחב ד"ל
ולא ככלל טריחא כי זה המין.
וכד אפרים כחב אלא ככלל
טרוקין ועיין לטו' שר
ס"ק ל. ועיין מאמר מרדכי
ס"ק טו שכתב שה"ל, סוף
דבר, איני יכול להוסיף דבריו
בלי טעוה והנהגות ולא
מלאחי הערה מה:
[יח] חוקן במהדורת אמ"ד
מ"פ:
[יח] היד אפרים הגיה
"וסה י"ל אפילו קטע".
המקור חיים גסם "אלו מה
אפילו קטע". ועיין לטו'
שר ס"ק ל':
[יח] תוספת מהדורת

יו וכוספין אותן כו'. למיאתן, שנקרא רעפלי"ך: יח ש"כב
א"ו כו'. דספק דרבנן הוא ונקטינן להקל [ב"י קמ"ו, א ד"ה וענין].
וכתב הב"ח [שם ד"ה ומימא] הלא אם אינו מנכר זככה הראויה
לו בין כך ובין כך איכא חומרא. ולכן נראה עיקר דלל הני כעבין
יעשין אפילו איח זהו חבלין או
דבש לא יאכלס אלא חוך
הסעודה [ד], אלא א"כ הדבש הוא
הרוב. מיהו מלאחי דגם זה יש
חולקין, לכן אין לאוכלו אלא א"כ
הדבש והחבלין הן מרובין מהקמת.
והוא הדין קרעפלי"ך שממולאין
או הוי"ן בלאו"י, לכולי עלמא יש
להם דין כסנין, עכ"ל. ודוקא
כשנילוש ההוי"ן בלאו"י בשומן,
ועיין סעיף י"ג. [נהגה]. ועיין מה
שכתוב סעיף ח' [וס"ק כג] אימתי
פטר להו פת: י"ב ד"ה גמור.
דאין עשויס כחותם כעבין שכתב
בסעיף ז', דלוחו אינן אלא לקנות
בעלמא: כ. ודקיים מאד. כגון
אותם שקורין זכריסא נאלסינק"י

[ש"ה] שער האומות פה, א ד"ה וכמומה). אבל אם אינס רכיס [שם] כל
כך, מנכר המוציא, [שם] כמו שכתוב סעיף י"ג [י"ד] [שם] צהגה:

בשם רש"ל [ומכונת על שפרי דורא סימן א אות ו] דגם על לעק"ך אין לנכר בורא מיני מונוות, אלא א"כ החבלין והדבש עיקר מקמת מעט.
ונראה דלא חיישינן לזה, דדברי יחיד הם. גס מו"ח ז"ל כחוב [שם] דקרעפ"ל של פורים היו כסנין, והעיקר תלוי בלישה, אם נילוש
זכוב דבש ומעט מים היו כסנין: (ד) כעבים יבשים. פירוש, ערוכות יפה כגלוסקאוח נאות, [שם] כפירוש רש"י כבילד מנכרין
דף (ל"ט) [לח] [ע"ה ד"ה כעבין]. ומה שכתב וכוספין אותן כו', היינו הקיכל"ך שעשין כפעודות לחיטון ולא כדי להשביע. ונראה לו
לענין כסנין שהם מחמת המילוי שזכרנו בסמוך [ס"ק ו], אפילו אם נקח המילוי ממנו ונשאר הבצק לבד היו עדיין דין כסנין עליו,
ומשום הכי קראוהו פת הבאה בכסנין ולא פתם פת כסנין, והטעם, דלחו הלוקין בחר שעת אפייה: (ט) אוב"יא"ש. לא ידעתי
מהו, אבל נראה שהוא נאפה מצלי גגול, רק [שם] שמערב עיסה עם מים לישה עבה. ולרש"י [נכחית מה, א ד"ה למנוח] קאי על זה מה
שכתוב בגמרא [שם] לחמניות מנכר עליהו בורא מיני מונוות ואי קבע עליהו מנכר המוציא. [שם] והתוספות [שם ד"ה למנוח] דחו דזה
היו פת גמור, אלא קאי אפילו [שם], דבלינתו רכה והוא דקה. וזו היא שזכר השו"ע כאן כפיסא שקורין ינלא"ש. וכתב בספר עמק
זככה [נכחית מהטעם כלל ב סימן ג] שזו היא שקורין אותה נאלסינק"י, דהיינו שמערבין קמח עם מים בקדירה כמו דייסא ושופיין העיסה
על עלי ירקות רחצים ואפסים בנחור עם העלים, וכן פירש מו"ח ז"ל [ב"ח קמ"ו, ב ד"ה למנוח]. והקשה בספר הג"ל דברי המרדכי אהרדי
ריש פרק לילד מנכרין [שם רמ"ק] דכתב דר"י היה נוהג צילוש אפילו צפורים שקוצעין סעודה עליו שלא לאוכלו רק חוך הסעודה,
דשנא לא מהני ציה קביעות. ואחר כך באותו פרק [רמ"ק קלן] כתב דר"י פירוש לחמניות היינו נילוש. ובגמרא אמרינן בלחמניות דמהני
קביעות. ופירך דמהני מיני נילוש הם. ולא נראה כן, אלא נילוש היינו ממש ההיא גוונא דנקט ר"י דאופין אותו צ"ב צרוילין, וכן שמעתי
מלועז אחד. אבל נאלסינק"י אינס ככלל זה, אלא [שם] ככלל טריחא [שם] שזכר בעיף [ס"ו] [טו] [שם], כי זה המין הוא אינו דק כלל,
וצ"ה [שם] אפילו קבעם סעודה מנכר בורא מיני מונוות [שם] כדלקמן גבי טריחא. והטור [קמ"ג, ט] כתב צוה ציליתן רכה ודקין מאד, והיינו
ההיא דר"י, שזכר ג"כ שהוא דק מאד. אלא דר"י אף על גב שפירש הפשט כן בלחמניות היינו נילוש, מכל מקום להלכה למעשה לא
רצה לסמוך על פירוש שלו, שכן כתבו התוספות [שם] בפירוש אחר פירוש ר"י שהרב רבינו שמשון לא רצה לנכר המוציא על קביעות
נילוש, אלא דל"ע על מה שכתב הב"י [שם ד"ה למנוח] בשם הר"ר יונה [שם טו, א ד"ה ואין] שר"י הוקן היה אומר שצלו הרקיקין הדקין
צוחר שעשין צניי צרוילים וקראים אוב"ל"ש [נראה שאין זה אוב"ל"ש דלעיל, דקיימא לן שהוא לחם גמור, אלא צ"ל ינלא"ש, והיינו
נילוש דלעיל] אין הקביעות שלהם קביעות ומנכר בורא מיני מונוות כו'. וגם על זה כתב בספר הג"ל [עמק זככה שם] דהוא אינו נילוש
דלעיל, אלא מין דק צוחר, והוא מין שקורין צמדית פראג וואפלנק"י"ם, שאופין אותו בין ב' צרוילים, דבזה מודה ר"י דלא מהני
קביעות. וכן כתב מו"ח ז"ל [שם]. והוא תמוה צעני, דא"כ לא נודע איזה מקרי דק ואיזה היו דק שצדקות. אלא נראה [שם] דר"י
הוקן [לח] [שם] אמר כן לענין הלכה למעשה כמו שכתבתי לעיל, אלא דהר"ה [שם פ"ו סימן ג] והטור לא מספקא להו ופירא להו גס
להלכה למעשה צמיי נילוש שהן דקין וציליתן רכיס דמנכר עליהו בורא מיני מונוות ואם קבע עליהו מנכר המוציא, ומכל מקום
להלכה כיון דרבינו שמשון ור"י היו מסתפקים, וכן כתבו התוספות עוד צפרק לילד מנכרין [שם ל, א ד"ה מר] גבי כיבא דארעא שהיה
נוהג רבינו מאיר לאכול גס צפורים דוקא חוך הסעודה מפני הספק אם מהני ציה קביעות [ל] [ב] פני עזמה לנכר המוציא, על כן אין
לקבוע עליהם סעודה ולנכר המוציא בכל מניסם שציליתן רכה והם דקיס. אבל המין שקורין [שם] נאלסינק"י שזכרנו [לח] [שם] מהני להם

כסנין יש להקל שלא להצריך המוציא. ויש על זה גס שם חומרא
שלא לומר זכנס המוציא ושלש זככות: (ז) ויש אומרים שז"ל
נקרא פת גמור. פירוש, אם אין בו אלא דבש מועט, אע"פ שניכר
צה הטעם, אלא צריך שיהיה בה הרבה חבלין או דבש ומיעוט
מים, שכתבנו הדבש והחבלין הם
עיקר, דהיינו מצד הטעם שיהיה
נרגש טעם הדבש והחבלין
[שם] מטעם העיסה, דהוא דוקא
כסנין, ועל זה כתב וכן נהגין
ופשוט הוא שאם יש צה הרבה
דבש ומיעוט מים כולי עלמא מודים
דהוה כסנין, וכן אם נילוש צלנד
ומיעוט מים. ולא אותן שעשין עם
מעט חמאה או שומן אע"פ
שהטעם נרגש, שזה פת גמור. ועל
כן יפה עשין שאופין בשבת שמל"ך
קוב"ץ ללחם משנה, כי אין שם רק
מעט שומן. ונראה שלא פליג רמ"א
אלא אהך מלמא לחוד דכתב השו"ע
דהיו כסנין מצד הכרת הטעם, אבל
מה שכתב מחלה מצד המילוי, וכן
מה שכתב אה"כ ויש מפרשים וכו', [שם] לא פליגי, דאם לא כן היה
לו לכתוב דכל זה הוא פת גמור. וכל שכן אם חולק על כל [מה] [שם]
שזכר השו"ע, אלא ודאי כמו שכתבתי. ומו"ח ז"ל [ריש קמ"ו, ט] הביא

הציונים לנכר המוציא דהא אינה דהית לל

לשעורי הך שיעורא, אבל אם אינו פת גמור כגון פת כסנין ומעשה קדירה, אפי' טפי מהכי לא הוי אלא אכילת עראי, א"ד לא שנא, דבכולהו משערין ביותר מכביצה.

כתב הרמב"ם בפ"ו [ה"ט] מהל' סוכה וז"ל, ואסור לאכול סעודה חוץ לסוכה כל שבעה אלא אם אכל אכילת עראי כביצה כו', ומותר לשתות מים ולאכול פירות חוץ לסוכה כו', עכ"ל. משמע מדבריו דכל מידי חוץ מפירות אי אכיל מהן טפי מכביצה חייב בסוכה, ואין שם שום תנאי לפטור מן הסוכה רק חסרון שיעור הלז בלבד, דברישא סתומי סתים למילתיה ואמר אסור לאכול סעודה חוץ לסוכה, ומשמע דבכל מידי שיך ביה חיוב סוכה, ולא חילק להצריך תנאי שתהיה הסעודה מדבר פלוני, ובסיפא דמילתיה מפיק לפירות בלבד, א"כ משמע שפיר דכוליה מילי לבד מפירי חייבין בסוכה.

ג ריא"ז על ההלכות בפ"ב דסוכה כתב וז"ל, אכילת קבע שהיא יותר מכביצה אינו אוכל אלא בסוכה, בד"א בפת או במיני תרגימא שהם מיני קטניות ומיני פפראות, אבל פירות אע"פ שאכלן אכילת קבע ואע"פ שאוכל עמהם פת אכילת עראי (ו)אוכלן חוץ לסוכה, ע"כ. ודבריו מבוארים דאזיל לשטת הרמב"ם. ומ"ש בסוף דבריו שאפי' שיאכל פת עם הפירות דהוי אכילת עראי, זה פשוט, שכיון שהפת הוי טפל לפירות, בטל חשיבות הפת ונגרר אחר הפירות, ולהכי לא מיחייב בסוכה בשביל הפת, ודכוותה אשכחן [ברכות מ"ד, ע"א] גבי דג מליח ופת עמו, שהפת הוי טפל לדג ומברך עליו ופותר את הפת, וגם מבואר דינו דריא"ז בפ' יו"ט ועוד אכתבנו לקמן.

ג המודרכי בפרק הישן סי' תשמ"א כתב כן שמותר לאכול פירות ולשתות יין חוץ לסוכה, וכתב עוד ויש בני אדם שמחמירין שלא לאכול שום דבר ולשתות יין חוץ לסוכה, ומ"מ אין לברך לישב בסוכה, ע"כ. ומתוך דבריו נלמד דיש לחייב לומר ברכה על כל דבר שאוכל ממנו ביותר מכביצה אפי' שלא יהיה מידי דזיין, שאין להקפיד רק על פירות בלבד שאם ירצה להחמיר ולאכלן בסוכה לא מברך. גם סמ"ג סי' מ"ג כתב דפירות לא בעי סוכה, ומשמע דוקא פירות, אבל שאר מילי מיחייב בסוכה.

וה"ה כתב ע"ד הרמב"ם דבפ"ו מה' סוכה דכתבנו לעיל, שדין זה מתבאר מן המשנה [סוכה כ"ו ע"ב] דשני כותבות ודלי של מים לא היו צריכין סוכה מן הדין, עכ"ל. ודבריו אינם נוחין, דמה ראייה יש [מהני] [משני] כותבות דלא מיחייב בסוכה, דילמא הנך שני כותבות לא הוה בהו ביותר מכביצה, ואילו הוה בהו שיעור מספיק הוי מחייבו בסוכה אע"ג דהו פירות, והכי מוקי לה התלמוד בפ' יום הכפורים יומא ע"ט, ע"א. ואמנם עיקר סמיכות שיטה זו דהרמב"ם וסיעתו מבואר בפ' יו"ה [שם] דקאמר תלמודא תרי לישני, וללישנא קמא כל מילי בעו סוכה ואפי' פירות, ובתרו הכי מוקי רבא דגם פירות לא חשיבי ולא בעו סוכה, רק שאר אוכלין כגון מיני תרגימא.

ואחר שיישבנו שיטתיה דהרמב"ם ניישב דברי הרא"ש בזה, (והטור) בפ' הישן [סי' י"ג] כתב וז"ל, דוקא פת אבל פירי לא בעי סוכה כדמסקינן בפ"ב דיומא דקבע דידהו נאכילת עראי דפת, ורבי' מאיר היה נזהר מלאכול פירות חוץ לסוכה כי

כל צרכנא ולאדלוקי שרגא, וכתב הרשב"א שכן צ"ל, עכ"ל הרב המגיד.

והשתא אפי' לדברי התוס' והרא"ש י"ל, דע"כ לא החמירו להצריך לומר תנאי הדלקה, אלא משום דהדלקה לאו בכלל צורך אוכל נפש הוא, וכדכתיבנא לעיל שאינה הנאה שנכנסת בגוף האדם ממש, ומפני כן ראוי הוא שיתנה עליה ויזכירנה בשעת העירוב, אמנם שאר מילי דשייכי לסעודה כגון שחיטה דהיא עיקר סעודה, שאם לא ישחוט לא יאכל סעודה חשובה כראוי לענג שבת, פשיטא טובא שאינו צריך להתנות עליה, דמכיון דמזכיר תנאי הבישול, כל מילי דשייכי לבישול הוו בכלל וכ"ש שחיטה, דאי לא שחיט לית ליה דבר חשוב לצורך סעודת שבת. ולפי דברי האומרים שצריך להזכיר תנאי דשחיטה, א"כ יצטרך להזכיר שאר מילי דשייכי בכשר, כגון הפשטה וניקור ומליחה. אלא דעיקרן של דברים, דכיון דהזכיר תנאי דבישול תו לא בעי להזכיר שאר מילי דצריכי לעיקר סעודה. אמנם הדלקת הנר כיון דאינה עיקר הסעודה לכן הצריכו להזכירה. והרי"ף והרמב"ם ז"ל שלא הצריכו להזכיר תנאי דהדלקה, היינו נמי טעמייהו, דכיון דשרינן למיעבד סעודה לשבת, מסתמא אית לן למישרי גם הדלקת נר, דאכילה לאור הנר הוי מכלל עונג שבת.

ובתשובות הרא"ש כלל כ"ג סי' ח' כתב וז"ל, שני ימים טובים שחלו להיות חמישי וששי, אין לשחוט ביום הראשון לצורך השבת אע"פ שעירב, דודאי יום ראשון עיקר ויור"ט שני אינו אלא משום גזירת שמדא, וכיון שאפשר לו לשחוט בשני שהוא כחול, למה ישחוט בראשון שהוא ודאי קדש, עכ"ל. והנה מתשובה זו אין ממנה ראייה שהרא"ש יסבור שא"צ להזכיר תנאי דשחיטה בשעת עירוב, לפי שכל עצמו של הרא"ש לא בא אלא לאסור שלא ישחוט ביום ראשון, ולעולם אימא לך דמיירי שעשה העירוב כתיקנו שהזכיר בו תנאי השחיטה. שוב מצאתי בכ"ח שבכלל דבריו קצת מדבריני. אכן מ"ש בזה בסוף הדבור לא מיחזור, שכתב וז"ל, ולפע"ד דחור בו מתשובה זו בחיבורו, כיון שלא הזכיר דין זה לשם, עכ"ל. ולענ"ד אין מכאן ראייה כלל, דבתשובה לא נחית לפרש ולפרט אלא דבר שנשאל עליו, לא לעשות חיבור שיצטרך שלא להשמיט פרטי הדינין דשייכי ביה, וא"כ אף את"ל דיסבור הרא"ש דצריך להזכיר תנאי השחיטה, מכיון שלא נשאל בזה לא חש לרקדק להזכירו. כלל העולה למאי דאחינא עלה, דאפילו לדברי התוספות והרא"ש אין צריך להזכיר תנאי בשחיטה בשעת הנחת העירוב, ודברים פשוטין הם, והנראה לעניות דעתי כתבתי.

סימן ו'

7 ← **בדין פת הבאה בכסנין ומעשה קדירה,**
אי מותר לאכול חוץ לסוכה אפי' יותר מכביצה.
נשאלתי שכתב הטורא"ח סי' תרל"ט בדין אכילת עראי שחוץ לסוכה, וכמה אכילת עראי כביצה מפת כו', (הא) [אי] דוקא פת בדוקא נקטיה, דדוקא בפת גמור נחתנין

שנת ה'תש"ג
אברהם אברהם גלן זצ"ל
לדעתו רבני אגודת ישראל
כרך ראשון - אורח חיים

וחשיבות, והלא מהך עובדא דייקנין דמה שאכלום חוץ לסוכה
 הוי מפני שאכלום אכילת עראי, הא אילו אכלום אכילת קבע הוי
 מיחייבי בסוכה, ותידוק מיניה דפירי בעו סוכה כשיאכלום דרך
 קבע וחשיבות. ומתוך דבהך עובדא נמי איירי דאכלום בדרך
 קבע, והכי קאמר אכלגום בדרך קבע בלא סוכה כדין אכילת עראי
 דפת בבציר מכביצה דהוי חוץ לסוכה. ותו מתוך דאכלום אכילת
 קבע, ומאי דנקטי לישנא דאכילת עראי, היינו נמי דאכלו פת
 בהדיהו שלא בדרך קבע וחשיבות והיה טפל לפירות. ומכאן יצא
 לריא"ז שכתבנו משמו לעיל שבפירות אפי' שאכלן אכילת קבע
 אע"פ שאוכל עמהם פת אכילת עראי אוכלן חוץ לסוכה כו', וכבר
 רמזנו זה לעיל.

והשתא הא דאמור רבנן אוכלין אכילת עראי חוץ לסוכה
 ומפרש לה אביי דהוי כביצה, וכתבו התוס' דשיעור
 זה דוקא בפת, דפירי לא בעו סוכה, משמע מדבריהם דשיעור
 דיותר מכביצה דמהני למיחייב בסוכה ואע"ג שיאכלנו דרך עראי,
 היינו דוקא בפת בלבד, דאילו בשאר מילי, בין למאן דסבר דפירי
 בעו סוכה, בין למאן דסבר דדוקא בשר וגבינה וכיוצא בעו סוכה
 ולא פירות, בין לדברי התוספתא דמשמע דדוקא מיני תרגימא בעו
 סוכה והיינו חבשיל העשוי מחמשת המינין, כולם שוין לומר
 דבעינן שיאכל בדרך חשיבות וקביעות, דדוקא בפת דחשיב טובא
 לא בעינן דרך קביעות, אבל שאר מילי למר כדאית ליה ולמר
 כדאית ליה, בעינן שיאכלם בדרך קביעות, וכפי זה עלה פסק
 הטור על נכון.

נמצא פסקן של דברים, לשיטת הרמב"ם וסיעתו פירות בלבד
 לא בעו, אבל שאר מילי כגון בשר וגבינה בעו סוכה,
 וכ"ש תבשיל העשוי מחמשת המינין, ולשיטה זו לא מצריכין
 כלל בהנך מילי שיאכלן בדרך קבע, והן שוין לדין הפת, דכיון
 דיש בו שיעור תו לא בעינן מידי אחריתי. ולרבינו מאיר גם
 בפירות יש צד לחייב בהם סוכה כתנאי שיאכלם בדרך קביעות.
 וה"ר פרץ אזיל בשיטת הרמב"ם. ולדברי התוספתא לא מיחייב
 בסוכה רק תבשיל העשוי מחמשת המינין בלבד, ובשר וגבינה
 ופירות לא מיחייבי בסוכה. והטור מטיל תנאי דבבשר וגבינה
 וכיוצא וגם תבשיל דמחמשת המינין בעו שיאכלם בדרך קבע.

ולענין מעשה נראה, (דלראיה) [דלכולין] עלמא פת כסנין יש
 להחשיבו כפת גמור לענין זה, דאף שיאכלנו דרך עראי,
 כיון שאכל כשיעור יותר מכביצה מברך על הסוכה, כ"ש דרבים
 אשר אתנו, הרמב"ם וסיעתו, שלא חילקו חילוק זה, שלא הצריכו
 בשום דבר שיאכלנו בדרך קביעות, דהשתא ניחא לן למיסמך
 עלייהו לברך ברכת סוכה באכילת פת כסנין, ותבשיל העשוי מה'
 המינין יש לחייבו בסוכה אפי' שיאכלנו דרך עראי כשיטת
 הרמב"ם ז"ל, אך לא יכרך לישב בסוכה עד שיאכלנו בדרך
 קביעות, לחוש לדברי הטור. ובשר וגבינה וביצים וכיוצא בהם גם
 הם צריכין סוכה, אך לא יכרך, לחוש לדברי הטור ז"ל כאשר
 כתבנו. אמנם פירות נראה לפוטרו מכל וכל אפי' שיאכלם
 בקביעות, דראוי לפסוק כרבא דבתראה הוא, ותו דדבריו נשנו
 באחרונה, וכהרמב"ם וסיעתו שפסקו כרבא דהכי נקטינן.
 ופשיטא דהרוצה להחמיר לאכלן בסוכה אף שיאכלם בדרך קבע
 אינו יכול לכרך, וכ"כ המודקי בפרק הישן וז"ל, ויש בני אדם

היה טובר להחמיר (כהאי) [כהאי] לישנא דפירי בעו סוכה. ומיהו
 נראה דמוכח התם דאפי' אי פירי בעו סוכה היינו כשקובע עצמו
 לאכילת פירות, ואשמועינן דקבע דידהו הוי כאכילת עראי דפת,
 אבל באכילת עראי דפירי ליכא מאן דאסר (פי' דבפירות צריך
 שיאכל השיעור דיותר מכביצה אכילה חשובה כדרך קבע, שאם
 אכל אפי' הרבה בדרך עראי לא מיחייבי בסוכה, משא"כ בפת
 דאפי' שיאכלנו דרך עראי אם אכל ביותר מכביצה מיחייב
 בסוכה), ולכן צריך שיאכל הפירות בקביעות, ואז הוי קביעות
 דידהו כאכילת עראי דפת, דכיון שאוכל כשיעור מן הפת מיחייב
 בסוכה ושתית [יין] עראי היא, וה"ר פרץ כתב דוקא פירי לא בעו
 סוכה, אבל בשר וגבינה ושאר דברים חוץ מפירי בעו סוכה,
 כדאמרינן בשמעתינן אם השלים במיני תרגימא יצא, ומיני תרגימא
 היינו בשר וכיוצא בו, ומדמהניא בה השלמה ש"מ בעו סוכה כו'.
 ובתוספתא [פי' כיצד מברכין] תניא, הביאו לפנינו מיני תרגימא
 מברך עליהן כורא מיני מזונות, ומשמע דמיני תרגימא היינו
 מאכל שעשוי מחמשת המינין, ואפשר שהוא חשוב יותר מבשר
 וגבינה, ואין ראייה מיני תרגימא להצריך סוכה לבשר וגבינה,
 וגם אין דרך לקבוע סעודה עליהן ולא חשיבי מאכילת עראי דפת,
 עכ"ל הרא"ש. וסיפא דמילתיה הכי פירושו, דכפי התוספתא אין
 שם חיוב בסוכה רק לתבשיל דמחמשת המינין בלבד, אבל בשר
 וגבינה אפי' שיאכלם דרך קבע לא חשיבי כלל, ודמו לאכילת
 עראי דפת בבציר מכביצה, וכשם דבפחות מכביצה בפת לא
 מיחייב בסוכה, ה"נ בשר וגבינה אפי' שיאכלם בדרך קבע ויאכל
 מהן הרבה לא מיחייב בסוכה, וזו שקשה בדברי הרא"ש ז"ל,
 דבתחלת דבריו נקט לשון דאכילת עראי, והיינו כאוכל בלא
 חשיבות וקבע אע"ג דאית ביה שיעור גדול, ובסוף דבריו נקט נמי
 לשון דאכילת עראי והיינו לענין מיעוט השיעור, וקמא הוי עראי
 באיכות, ובתראי הוי עראי בכמות. נמצא העולה מכללות דברי
 הרא"ש, דלהרמ"ה פירות נמי בעו סוכה רק שיאכל אותם דרך
 קביעות, וה"ר פרץ ישר הולך בשיטת הרמב"ם. ואליבא דתוספתא
 בשר וגבינה וכ"ש פירות לא בעו סוכה, רק תבשיל העשוי
 מחמשת המינין.

והשתא יש לדקדק על הטור שכתב וז"ל, וא"א הרא"ש כתב
 דאפי' את"ל דפירי וגבינה בעו סוכה, היינו דוקא מי
 שקובע עליהן, אבל מי שאוכלן דרך עראי ודאי אין צריכין סוכה
 כו'. וקשה דהרא"ש לא כתב תנאי שיאכל דרך חשיבות וקבע רק
 בפירי לדברי האומרים דפירי בעו סוכה, אכן למאן דסבר דדוקא
 בשר וגבינה וכיוצא בעי סוכה, לא פירות, אימור דהוי דומיא דפת
 דלא מצריך שיאכלם בדרך חשיבות וקבע, וכ"ש תבשיל העשוי
 מחמשת המינין. וגם התבשיל העשוי מחמשת המינין כתב הטור
 דבעי שיאכלנו בדרך קבע, ומנין למד הטור לומר כן.

ונפרש דתחילת עיקר דינו של קביעות דכתב הרא"ש בפרק
 יוה"כ כלישנא בתרא קאמר רבא דפירי לא בעו סוכה,
 ורמי עליה דאמר רבי כשהיינו לומדין תורה אצל רבי אלעזר בן
 שמוע הביאו (לפניו) [לפנינו] תאנים וענבים ואכלנום אכילת עראי
 חוץ לסוכה, אכילת עראי אין, קבע לא, ומתוך אימא אכלנום
 כאכילת עראי חוץ לסוכה, ואיבעית אימא אכלנום אכילת קבע
 ואכלנו פת אכילת עראי בהדיהו, ע"כ בגמ'. והכי פירושו, דרבא
 קאמר דפירי לא בעו סוכה, ומשמע דאפי' שיאכלם בדרך קבע

שמחמירין שלא לאכול שום דבר ולשתות יין חוץ לסוכה, ומ"מ אין לברך לישב בסוכה, ע"כ וכתבנוהו לעיל.

ולכאורה היה נראה דשפיר הוה מצי לברוכי, כיון דמדינא דגמ' קי"ל שמברך על כל פעם ופעם שנכנס ואפי' ק' פעמים, וא"כ אין כאן ברכה לבטלה. מ"מ נראה לחלק, דבשלמא הנכנס לסוכה לישב בה, ה"ז מקיים מצות סוכה שעושה אותה כמו שעושה בביתו, כיון שרוב ישיבתו של אדם היא בביתו, ולהכי מברך על כניסתו לתוכה, אבל הנכנס לסוכה לאכול פירות אין בזה מצוה כ"כ, לפי שאין דרך בני אדם להקפיד באכילת פירות וכיוצא לאוכלם בבית, וא"כ זה הנכנס לסוכה ודעתו בשביל פירות שאוכל ולא בשביל ישיבת סוכה, הא לית ביה מצוה חשובה כל כך, ואין לו לברך, שמא תאמר שיתן דעתו ליכנס בסוכה ליהנות מישיבתה, הרי כבר ביטלה בנכנס לישב בסוכה.

והנראה לע"ד כתבתי.

סימן ז'

אם ירד שלג על סכך הסוכה ונעשה כעין תקרה מה דינו.

שאלה. יש מקומות קרים שבחג הסוכות יורד שלג הרבה על סכך הסוכה, ומתעבה ונעשה כעין תקרה, מה יהיה משפט סוכה, אם יוצאין בה ידי חובה אם לאו, שהסוכה צריכה להיות תחת אויר השמים, וסוכה זו כעשויה תחת התקרה.

תשובה. תנן [בפ"ח משנה ה'] דאהלות אלו לא מביאין ולא חוצצין, הזרעים והירקות המחוברין לקרקע חוץ מן הירקות שמנו חכמים, וכיפת הכרד והשלג והכפור והגליד והמלח והדולג ממקום למקום והקופץ ממקום למקום כו'. ובפרק לא יחפור [בבא בתרא] דף כ' ע"א מייתי שם ברייתא דשלג וברד וגליד וכפור כו' אינו ממעט בחלון כו'. ופירש רש"י דהואיל ונימוקין מאליהן אין ממעטין וכו'. וכ"כ התוס' והרמב"ם בפ"י המשנה ובפ"ג מהל' טומאת מת [הל' ה'] ור' שמשון בפ"י המשנה. לדברי כולם כיון שדברים אלו אינם מתקיימין חשיבי כאויר, ואם האהילו על הטומאה ועל האדם לא מיתטמא אדם, ואם עמדו בפני הטומאה, הטומאה בוקעת ועולה ויורדת כאילו לא היה שם דבר המפסיק כלל.

ומעתה נראין הדברים דטומאה וסוכה שוו אהודרי, וכיון דהני מילי לא חייצי גבי טומאה, ממילא נמי דלא חייצי גבי סוכה, דמה חזית לחלק ביניהם. ולכאורה הוה משמע דלא שייכי אהודרי, דבפ"ק דסוכה דף י' ע"א בדין סוכה ע"ג סוכה, בעי בגמ' כמה יהא בין סוכה לסוכה ותהא התחוננה פסולה, א"ר הונא טפח שכן מצינו באהל טומאה טפח כו', ואיכא מאן דסבר ד' טפחים, ואיכא מאן דסבר עשרה טפחים, כהכשרה בגובה י' טפחים כך בפסולה צריך שתהיה בעליונה י' טפחים, וסוגיין כמ"ד י' טפחים. הרי שאין שייכות לסוכה עם הטומאה, דבטומאה

כתיב, לאפוקי שתי סוכת, והיינו סוכה שתחת סוכה, ומר סבר דסגי לפסול כשיהיה בעליונה גובה אהל טפח דהא מיהת אהל מיקרי, ומר סבר דבעינן חשיבות מקום והיינו ד' טפחים דהוי מקום חשוב, ומר סבר דבעינן חשיבות המכשיר לענין סוכה בעצמה, וכהכשרה כך פיסולה, וא"כ במידי דלא שייך טעמא דחשיבות מקום אין לחלק בין סוכה לטומאה. וכבר מצינו שהשוו חכמים מדותיהם בענין הכשר הסכך וברין אהל טומאה, דבפ"ח דאהלות מחלק בין ירקות שמנו אותם חכמים לשלא מנו אותם, דירקות שלא מנו אותם לא מביאין ולא חוצצין, אבל ירקות שמנו אותם מביאין וחוצצין, ושמנו אותם חכמים הם שהזכירו בריש פירקא שהם האירוס והקיסוס וירקות חמור ודלעת יוגית ואוכלין טהורים כו', ופירשו המפרשים דירקות אלו עליהן רחבים, ויש שפירשו שהם מתקיימין בימות החמה ובימות הגשמים, והתוס' בפ"ק דסוכה דף י"ג ע"ב [ד"ה ירקות] מוקי להו אפי' במחוברין, וטעמיהו משום דקיימי וקביעי ואין הרוח מנענען כשאר ירקות שכשהן מחוברין לא חייצי לפי שהם מתנענעין ברוח, ור' עובדיא כחב דמיירי במחוברין, ונתן טעם בדבר דבתלושין לא אפשר לאוקמה, דאם הוכשר לקבל טומאה הא לא חייצי, דדבר המקבל טומאה אינו חוצץ בפני הטומאה, ואי כשלא הוכשרו היינו אוכלין טהורין דתני בתרייהו.

ויש לדקדק עליו, דמשמע דירקות אלו לא חשיבי אוכל, דתנן גבי סוכה [י"א ע"ב] הדלה עליה את הגפן ואת הדלעת ואת הקיסוס וסיכך על גביו פסולה, ואם היה הסיכוך רבה מהם או שקצצן כשרה, הרי שמכשיר לסכך בהן אחר הקציצה, ואם יש להן דין אוכל, אפי' שיהיו תלושין פסילי לסיכוך, דבסוכה לא פלגינן אם הוכשר האוכל או לא הוכשר, ובכל גוונא מידי דהוי אוכל פסול לסיכוך, ובין כך ובין כך נוקט מהא דירקות שמביאין את הטומאה וחוצצין כך הם פסולים ג"כ גבי סוכה, דהא גבי דלעת וקיסוס הם מכלל הירקות שמנו חכמים בענין הטומאה, וה"ה לשתי הירקות השנויים עור שם גבי טומאה שהם אירוס וירקות חמור, אלא דתנא להנך תרתי לפי שרגילות הוא לסכך בהן הרבה, וכן פירש הערוך דדלעת זו היא קיקיון, וקיסוס פירש שהוא בלע"ז אירל"א, וכפי המובן מספר מוסף הערוך שהוא ירק הנקרא אצלנו בלשון ערבי א"ם אל חוס"ן, וכן נראה ג"כ מפרש"י שפירש גבי סוכה שהוא אירל"א בלע"ז והוא גדלה כגפן, ונקט התנא בסוכה שתים אלו וה"ה להנך תרתי נמי.

כ"ל דמילתא נראה, דשאר ירקות חוץ מארבעה אלו בין מחוברין בין תלושין אי לא חשיבי אוכל, אם הניחן למעלה מן הסכך הכשר או למטה וסיכך ע"ג שפיר דמי, לפי דשאר ירקות לא חייצי שאינן מתקיימין. ועוד נראה להקל אפי' דחשיבי אוכל, כיון דהא מיהת אין להם קיום, וצל שלהם דנין בו כדן אויר, והיינו לסברת המפרשים דסכרי דטעמא דירקות שמנו חכמים הוא בשביל שהם מתקיימין בין בימות החמה בין בימות הגשמים, אבל לדברי התוס' דבפ"ק דסוכה דף י"ג דטעמיהו הוי מפני שאינם מתנענעין כשהן מחוברין כדכתבנו לעיל, לדבריהם אין להקל בשאר ירקות אלא דוקא כשהם מחוברים, וגם כשהם

ג. כרייתא סס:
 ג. ממנאל דרבה עס דף כ"ט [ט"ז]:
 ג. רש"י ע"ס ד"ה מאי מיללא; מרדכי ע"ס רמז השמה בשם סמ"ג ע"ן מג ק, ג טו:
 ג. גמרא ע"ס וקשיטת המוספות ע"ס ד"ה ואמרי; ד"ה ע"ס פ"ד סימן יט; ר"ן ע"ס יג, א, ד"ה שרגא, והוכיחו כן מהגמרא ע"ס מ, א טו:
 ד. לשון רמב"ם בפרק ו' [מסכת הלכה ח]:
 ה. משנה ובירמיה ע"ס דף כ"ה [ג"ל; כו, א]:
 ו. ע"ס בגמרא [כו, א] כדע"ס ע"ס ר"י ויע"ל ללכה, ופירש"י המוספות ע"ס ד"ה ממין והר"ש ע"ס פ"ד סימן יג כדע"ס: וי. לשון רמב"ם ע"ס:

ציונים לרמ"א

ה"פ ט"ז טור [עמוד מקל]:
 ט טור [ע"ס; ורש"י סוכה ט, ה ט' מאי מיללא; מרדכי ע"ס רמז השמה, ע"ס סמ"ג ע"ן מג ק, ג]:
 ט ב"י [ע"ס ד"ה כחון] בשם ארחות חיים הלכות סוכה סימן [ט]:
 ט טור [עמוד מקל]:
 עשרת זקנים

תרל"ט א) הפגורה בסוכה, מנורת ברזל והנושא נגר שעה וכיוצא בה שר (ב"י עמוד מקל ד"ה והוקם רוקח סימן יט עמוד קט):

ב) אכילת עראי, אפילו תלמידי חכמים אם רוצה שלא להתמיר על עצמו בכך רשאי, ולא תי' כמו שאינו מרקק במצות:

ג) זיין, היינו כששוחה שחיה לצמא, אבל אם רוצה לשוחה הרבה, וראי הוי קביעות וצריך סוכה (לחם רב סוף ד). ועל שחיה קבע צריך לברך ליטב בסוכה (מצאתי כתוב בספר לחם רב סוף ה). כשיושבים בסוכה מסעודה לסעודה, כגון ששוחין בה שחיה קבע מסעודה ראשונה עד סעודה שנייה כלי הפסק, רק שמברכין ברכת המזון על סעודה הראשונה ואחר כך חוזרין ושוחין, אם רוצים לחזור ולאוכל סעודה שנייה בסוכה בעוד שלא יצאו ממנה, אין מברכין לישב בסוכה אחר ברכת המוציא של סעודה שנייה, שהרי עדיין לא הסתיו דעתן משיבת סוכה שכבר ברכו עליהם בסעודה הראשונה.

ד) אחר, עיין באר היטב, ועיין בר"י יוסף [אתו ב] שכתב בשם רבני איזמיר הסכימו שאין להביא הקדירה בסוכה ולערות החבשיל לקערה, עיין במג"א

א אב"ד ב"י אכילת. כד שסואבין צו מים, חוץ לסוכה (גמרא סוכה ט, א). כלים שמהיין צהן קמח והעריצות וכלים של בשמים, חוץ לסוכה (מרדכי ע"ס רמז השמה ע"ס הלכט סימן ע"ד מ"א). אם הכנים בסוכה כלי מאכל לא נפסלה הסוכה בכך (ב"י עמוד מקל ד"ה כחז הר"ף). "עיין סימן תרס"ו: ב מניחה חוץ לסוכה. שלא תלגן הסוכה ויחצטל ממנוטה. המנהג של להכניס נר מרס בסוכה (הגהות מנהגים ר"א טירגא מנהגי סוכות אום ק"ו ב"ח עמוד מקל ד"ה כחז ברוקח). עיין סוף סימן תרע"ג: ג תשמיש בזוי. כגון שטיפת קדרות וקערות (ב"י עמוד מקל ד"ה כחז). (י"י משמע דכבוסות ליכא קפידא. מושמע מלשון השו"ע דקדרות וקערות דין אחד יש להם, קודם אכילה שרי, לאחר אכילה אסור שאו הן מאוסים. והעולם מזהרין מקדירה אף קודם אכילה, ומקערה אין מזהרין אף לאחר אכילה, ואינו נכון: ד שינת עראי. דפעמים דקני ליה לאינש דבתי, והוה ליה קבע: ד ויין. ואפילו קבע לין אין קביעות בזמן הזה, כמו שכחז סימן קע"ד (דרכי משה אום ג). ולפי מה דקיימאן לן ע"ס [סוף ד] ובסימן רי"ג [סוף א] דהוי קביעות, נריך סוכה, וכן כחז הלבוש [סוף ב]. וד"ה הב"ח [עמוד מקל ד"ה ח"ן] אדם ימיד היושב לשמות, סברא דלא חשיב קבע. אבל בני חצורה שקבעו לשמות הוי קבע גמור, וצפרט במקום שנהגין לשמות יחד בקבע בלי שום אכילה דהוה ליה קבע גמור ובעי סוכה ולברך לישב בסוכה, כן נראה לי להלכה, אבל למעשה ראוי להחמיר שלא לשמות בקבע אלא תוך הסעודה, לאסוקי נפשיה מפלוגתא, וכן בקבע דבשר וגבינה וכיוצא בהן, עכ"ל. והוא הדין בקביעות דשאר משקין (י משמע בהדיא דלשמה בלי קביעות אין לברך, וכן כחז המטה משה [סימן מחקיל], וכן כחז המרדכי [סוכה רמז השמה] בהדיא והגהות מנהגים [רי"א טירגא מנהגי סוכות אום ק"ו] בשם הר"ש [ע"ס פ"ד סימן יג]:

ד) אכילת ושותיה וישנים בסוכה כל שבעה בין ביום בין בלילה. ואין ישנים חוץ לסוכה (ה) אפילו ד שינת עראי אבל (א) מותר לאכול (א) אכילת עראי חוץ לסוכה (ב) וכמה (ב) אכילת עראי כביצה מפת (ו) (ו) ומותר לשתות מים [הגה] (ז) (ז) ויין

למעלה בסך כמו צנר לאמפין שלנו, ועל כן ממעט הנר כשיעור שלו מן הסך ונשאר פחות מכשיעור. לפי זה אין איסור אלא בנשאר ושיעור מזומאם. אצל המוספות כחזו [ע"ס] דף כ"ט [ע"ס] ורמ"ן הטעם דסוכה קטנה, דחיישינן שמה תשרף סוכה. לפי זה אין חילוק בנשאר למעלה, וגם במזומאם ו' טפחים, אלא שאלו לשער שלא תשרף סוכה, כן נראה לענ"ד זה: (ד) שום תשמיש בזוי. נראה שאין בכלל זו תשמיש המטה, כיון שהוא שמהינת מטה, ובהדיא איתא בגמרא [סוכה] פרק הישן נכה. בן דלא עבדו חופה בסוכה משום דער חתן שבוש ע"ס לשחק עם כלמו כיון דמקל צר הוא, משמע דמותר ע"ס: (ה) אפילו שינת עראי. דאמרי רבא [ע"ס טו, א] אין קבע לשינה, שפעמים שאינו מנמנם אלא מעט ודי לו, הלכך זו היא שינתו: (ו) ומותר לשתות מים. במשך [ע"ס] ע"ס כו, בן אמרינן מעשה והביאו לרי' יוחנן בן זכאי לטעום מן התבשיל ולברך גמליאל צי' כותבות ודלי של מים, ואמרו העליל

לסוכה. ואמרינן בגמרא [ע"ס] דהכי קאמר, אם צא להחמיר על עצמו מממיר, ולית ציה משום יוהרא, ומעשה נמי והביאו כו': (ז) ב"י. ב"ח ע"ס [סוכה פ"ד סימן יג] ועוד [עמוד מקל] כחזו אפילו אם תמצי לומר דפרי צעי סוכה היינו דוקא מי שקובע עליהם, אבל מי שפיר דרך עראי ודאי אין נריכין סוכה. ושחיה יין, עראי הוא, עכ"ל. ומשמע דאפילו קבע עצמו לשמות יין פטור. ובהגהות אשרי פרק דסוכה [ע"ס ד"ה וכו'] כחז ח"ל, ומיהו שחיה יין ודבש ושכר צהדי פירות או בלא פירות אלא יין בלבד, וכגון שלא אכל לחם ולפת, לי לברך אם מותר חוץ לסוכה אם לאו, דחשבו עינן חזרו אמר רמנאן ואין שחיה בלא אכילה, או שחיה פעמים אוכלין אגוזים ופירות וקובעין עצמן לשחיה ואסור, עכ"ל. ובלבוש [סוף ב] כחז על שחיה יין, והני מילי שחיה לנמא, אבל אם קבע לשמות פירות הוי קביעות, (א) כדלעיל סימן [ק"ד] [קע"ד] [סוף ד] [ור"ב] [סוף א], לפיכך נראה דגם לכוון קבע ונריך סוכה, (ב) כמו שיחבאר בסמוך [נלגות סוף ב], א"כ למה לא יברך גם על השחיה של קבע כמו שנוכרין על האכילה, עכ"ל. ולי נראה דאין לברך לישב בסוכה כלל על השחיה אפילו בקביעות, דאפילו אם תמצי לומר דחייב בסוכה מכל מקום אומה ברכה שמברך על האכילה אוחו מכל וכל. וראיה ממנה שכתבו המוספות וי, ג ד"ה שכתב והר"ש [סימן יג] בפרק קמא דברכות ח"ל, כיוצא בזה שאל ר"י מה אם נריך לברך על השינה בסוכה, דיותר תמירא שינה מאכילה, דמותר לאכול אכילת עראי חוץ לסוכה ושינת עראי אסור חוץ לסוכה

ערך ד"ח דמהרי"ק"ש

תרל"ט פ"ה א ושותיה וכו'. וכן ומע"ל: [ע"ס] בסוף [חוץ לסוכה]. ולא יתשמע בסוכה דברים של ציון משום כוון מטה. ועיין [מה שכתבתי] סימן מ"מ על ד"ן

א אב"ד ב"י אכילת. כד שסואבין צו מים, חוץ לסוכה (גמרא סוכה ט, א). כלים שמהיין צהן קמח והעריצות וכלים של בשמים, חוץ לסוכה (מרדכי ע"ס רמז השמה ע"ס הלכט סימן ע"ד מ"א). אם הכנים בסוכה כלי מאכל לא נפסלה הסוכה בכך (ב"י עמוד מקל ד"ה כחז הר"ף). "עיין סימן תרס"ו: ב מניחה חוץ לסוכה. שלא תלגן הסוכה ויחצטל ממנוטה. המנהג של להכניס נר מרס בסוכה (הגהות מנהגים ר"א טירגא מנהגי סוכות אום ק"ו ב"ח עמוד מקל ד"ה כחז ברוקח). עיין סוף סימן תרע"ג: ג תשמיש בזוי. כגון שטיפת קדרות וקערות (ב"י עמוד מקל ד"ה כחז). (י"י משמע דכבוסות ליכא קפידא. מושמע מלשון השו"ע דקדרות וקערות דין אחד יש להם, קודם אכילה שרי, לאחר אכילה אסור שאו הן מאוסים. והעולם מזהרין מקדירה אף קודם אכילה, ומקערה אין מזהרין אף לאחר אכילה, ואינו נכון: ד שינת עראי. דפעמים דקני ליה לאינש דבתי, והוה ליה קבע: ד ויין. ואפילו קבע לין אין קביעות בזמן הזה, כמו שכחז סימן קע"ד (דרכי משה אום ג). ולפי מה דקיימאן לן ע"ס [סוף ד] ובסימן רי"ג [סוף א] דהוי קביעות, נריך סוכה, וכן כחז הלבוש [סוף ב]. וד"ה הב"ח [עמוד מקל ד"ה ח"ן] אדם ימיד היושב לשמות, סברא דלא חשיב קבע. אבל בני חצורה שקבעו לשמות הוי קבע גמור, וצפרט במקום שנהגין לשמות יחד בקבע בלי שום אכילה דהוה ליה קבע גמור ובעי סוכה ולברך לישב בסוכה, כן נראה לי להלכה, אבל למעשה ראוי להחמיר שלא לשמות בקבע אלא תוך הסעודה, לאסוקי נפשיה מפלוגתא, וכן בקבע דבשר וגבינה וכיוצא בהן, עכ"ל. והוא הדין בקביעות דשאר משקין (י משמע בהדיא דלשמה בלי קביעות אין לברך, וכן כחז המטה משה [סימן מחקיל], וכן כחז המרדכי [סוכה רמז השמה] בהדיא והגהות מנהגים [רי"א טירגא מנהגי סוכות אום ק"ו] בשם הר"ש [ע"ס פ"ד סימן יג]:

ד) אכילת ושותיה וישנים בסוכה כל שבעה בין ביום בין בלילה. ואין ישנים חוץ לסוכה (ה) אפילו ד שינת עראי אבל (א) מותר לאכול (א) אכילת עראי חוץ לסוכה (ב) וכמה (ב) אכילת עראי כביצה מפת (ו) (ו) ומותר לשתות מים [הגה] (ז) (ז) ויין

למעלה בסך כמו צנר לאמפין שלנו, ועל כן ממעט הנר כשיעור שלו מן הסך ונשאר פחות מכשיעור. לפי זה אין איסור אלא בנשאר ושיעור מזומאם. אצל המוספות כחזו [ע"ס] דף כ"ט [ע"ס] ורמ"ן הטעם דסוכה קטנה, דחיישינן שמה תשרף סוכה. לפי זה אין חילוק בנשאר למעלה, וגם במזומאם ו' טפחים, אלא שאלו לשער שלא תשרף סוכה, כן נראה לענ"ד זה: (ד) שום תשמיש בזוי. נראה שאין בכלל זו תשמיש המטה, כיון שהוא שמהינת מטה, ובהדיא איתא בגמרא [סוכה] פרק הישן נכה. בן דלא עבדו חופה בסוכה משום דער חתן שבוש ע"ס לשחק עם כלמו כיון דמקל צר הוא, משמע דמותר ע"ס: (ה) אפילו שינת עראי. דאמרי רבא [ע"ס טו, א] אין קבע לשינה, שפעמים שאינו מנמנם אלא מעט ודי לו, הלכך זו היא שינתו: (ו) ומותר לשתות מים. במשך [ע"ס] ע"ס כו, בן אמרינן מעשה והביאו לרי' יוחנן בן זכאי לטעום מן התבשיל ולברך גמליאל צי' כותבות ודלי של מים, ואמרו העליל

לסוכה. ואמרינן בגמרא [ע"ס] דהכי קאמר, אם צא להחמיר על עצמו מממיר, ולית ציה משום יוהרא, ומעשה נמי והביאו כו': (ז) ב"י. ב"ח ע"ס [סוכה פ"ד סימן יג] ועוד [עמוד מקל] כחזו אפילו אם תמצי לומר דפרי צעי סוכה היינו דוקא מי שקובע עליהם, אבל מי שפיר דרך עראי ודאי אין נריכין סוכה. ושחיה יין, עראי הוא, עכ"ל. ומשמע דאפילו קבע עצמו לשמות יין פטור. ובהגהות אשרי פרק דסוכה [ע"ס ד"ה וכו'] כחז ח"ל, ומיהו שחיה יין ודבש ושכר צהדי פירות או בלא פירות אלא יין בלבד, וכגון שלא אכל לחם ולפת, לי לברך אם מותר חוץ לסוכה אם לאו, דחשבו עינן חזרו אמר רמנאן ואין שחיה בלא אכילה, או שחיה פעמים אוכלין אגוזים ופירות וקובעין עצמן לשחיה ואסור, עכ"ל. ובלבוש [סוף ב] כחז על שחיה יין, והני מילי שחיה לנמא, אבל אם קבע לשמות פירות הוי קביעות, (א) כדלעיל סימן [ק"ד] [קע"ד] [סוף ד] [ור"ב] [סוף א], לפיכך נראה דגם לכוון קבע ונריך סוכה, (ב) כמו שיחבאר בסמוך [נלגות סוף ב], א"כ למה לא יברך גם על השחיה של קבע כמו שנוכרין על האכילה, עכ"ל. ולי נראה דאין לברך לישב בסוכה כלל על השחיה אפילו בקביעות, דאפילו אם תמצי לומר דחייב בסוכה מכל מקום אומה ברכה שמברך על האכילה אוחו מכל וכל. וראיה ממנה שכתבו המוספות וי, ג ד"ה שכתב והר"ש [סימן יג] בפרק קמא דברכות ח"ל, כיוצא בזה שאל ר"י מה אם נריך לברך על השינה בסוכה, דיותר תמירא שינה מאכילה, דמותר לאכול אכילת עראי חוץ לסוכה ושינת עראי אסור חוץ לסוכה

ערך ד"ח דמהרי"ק"ש

תרל"ט פ"ה א ושותיה וכו'. וכן ומע"ל: [ע"ס] בסוף [חוץ לסוכה]. ולא יתשמע בסוכה דברים של ציון משום כוון מטה. ועיין [מה שכתבתי] סימן מ"מ על ד"ן

באר היטב
 (ב) ומ"מ. ואם המספר עם תבירו, יספר בסוכה עמו, [ע"ס] סוף [ע"ס] ידבר בסוכה דברים בטלים, ולא יראה שום כעס בסוכה, עיין ש"ת [ע"ס] וכו'.

מגזרת פריצאן
 הוצא מפי אמן זיוך האל
 זיון יוסף

ו. מהא דרבא ומסקנא הגמרא יומא ע"ט נ"ב: רמ"ס שם: חסופת שם: רמ"ס: דעט פ"ד כהנהומי למ"ק סימן כ"ג אות ט. וכהנהומי למש"כ סימן קמ"ג:

ד' ואפילו קבע עליהו. (ג) נלמד (ה) ממה שכתב הר"ש [ס]. ומיהו נראה (ו) דמזכר המס' יומא ע"ט, כן דאפילו אי פירי צעי סוכה היינו כשקובע עמנו לאכילה פירות, (ז) ואשמעינן דקבע דידהו הוי כאלילת עראי דפת, אבל כאלילת (ח) עראי דפירי ליכא מאן דאסר, עכ"ל. וא"כ למאן דאמר דפירי לא צעי סוכה היינו אפילו קבע, והכי קיימא לן, ומשמע דקצירא ליה להרא"ש דאפילו למאן דמחייב בפירות אינו חייב [ב] כצילה, אלא דוקא שיאל (ט) שיקבע סעודתו עליהם (דאם לא כן הוי שזו לפת), ולמד כן מדאמרינן ביומא דף ע"ט [ס] אכילת עראי אין, אכילת קבע לא, עיין שם. וז"ע דהא לעיל מיניה איתא (י) ואי סלקא דעתך כותבא יתירה מכצילה כו', משמע כהדיא דכצילה פירות חייב למאן דמחייב אפילו לא קבע עליו, דאם לא כן לא פריך מדי, דילמא רבן גמליאל אכלין דרך עראי דומיא דטעמינת התכשיל, וז"ע. ומיהו לענין (יא) פירות לא נפקא מינה, דקיימא לן דפירי לא צעי סוכה ואפילו אכל הרבה וקבע עליהו, דוכן משמע בגמרא [ס], מכל מקום [נפקא מינה] (יב) לענין מיני חרגימא דצעי סוכה אס קבע עליהו, (יג) היינו כשאלל כצילה, דומיא דפירי למאן דאמר דצעי

והיה ר"י רוצה לומר משום דשמא לא יוכל לישן וכשגדלם אינו יכול לנכר. אבל ר"ת השיב לו שכל מצות סוכה שחייב לה מסעודה לסעודה, כגון שינה וטיוול ולימוד, צרכא לישן כשחייב צעירך על הסעודה פוטרמו מלנכר עליהם, עכ"ל. וה"ל שחייב שינה שהיא חמשה אפילו חמשה, צרכא האכילה פוטרמו מן השינה, כל שצריך לה

שהיא חונה מזורמת, אין צריך צרכא עליה, דצרכא האכילה פוטרמו ואפילו אס קובע עמנו לשמות קודש האכילה, כגון שחייב צעירך אלו, אפילו הכי צרכא צעירך אחר כך בשעת האכילה שכתוב סוף סימן זה, פוטרמו, על כן אין לנכר כלל רק על האכילה כמו שכתוב בסוף הסימן: (ד) ודאבול פירות. הרא"ש [פ"ג סימן יג] כתב (ש"ת) [שהר"מ מרוטנבורג] היה מחמיר לה בפירות שלא לאוכלן מן לסוכה, כי היה סובר כההוא לישן כשחייב צעי סוכה כו', וממתיי אשין שם צ' לשונות ביומא דף ע"ט ע"ג אלא צ' חירוצים יש על מילתא דרבא [ס] דאמר פירא לא סוכה, ומאן דלא משני החס כרצא לא פליג על רבא צ"ה, עיין וז"ע. וכתיב הטור [עמוד מקלח] בשם ה"ר פ"ד [כהנהומי להט"ק קמא, וכהנהומי למ"ק סימן כ"ג אות ט] דבשר וגבינה וכיוצא בזה לא סוכה, וטעמו מדאמרינן בגמרא [סוכה כ. ה] שגרי חליעור אסיהו סעודתו צמיני חרגימא ילא, והיינו צער וגבינה, ואמר כך כתב הטור במסקנא, ומיהו כיון שאין לך לקבוע עליהם אפילו הפק סעודתו עליהם לא חשיב קבע, דלא עדיף מאכילת עראי לפת שאינה צריכה סוכה. וצ"ח ספרים כתב במקום ומיהו, ומ"ס וכן נוסחת צ"י י"ג, והוא טעות סופר:

סוכה: ל

ציונים דר"מ"א

(א) דברי עצמו [דרכי משה י"ז אות ג]:

הגהות והערות

- (טו) ב"ש דפוסים צ"ט אות ג לכאר הגולה על פירות "ומותר לשמות" דלעיל, ולפינו מוקן ע"פ המעורר כצ"י עמוד מקלח ד"ה ומ"ס ובה:
- (יז) עיקר דברי הרמ"א קאי על יין:
- (יח) נוסף מההודות פ"ב מקמ"ה, וז"ה נתיב מים. ועיין ד' אפרים, פ"י מגדים ולבושי שרד:
- (יט) בב"י דנפיקו ווארשא שלפניו [ד"ה ומ"ס ומיהו] איתא הוספא "ומיהו" וקיים כ"מ דברי הר"ש ע"ס. וכל זה הוא מוספת דפוסים מהומים, אך כדפ"ר על הג"י כמות "ומ"ס ומים כיון שאין לך לקבוע עליהם ומ"י, ולחא הקיום הג"י וכן היה כצ"י שהיה לפני הג"י והכ"מ [עמוד מקלח ד"ה וכתב] והפרי מגדים במש"כ וז"ל [אות ז]. וכן הגיטא בעור השלם, ע"ש טהרות והערות אות ד"ט:
- (כ) תוקן מההודות למענו מק"י:
- (כא) תוקן מההודות למענו מק"י:

שערי תשובה

(ה) ודאבול. עיין באר היטב. ועיין בגינת הודים [א"ח] כלל ד' סימן וא"ו (כו) דפת כסנין יש להחשיבו כפת גמור לענין זה דאף שיאכלו דרך ארעי כיון שאכל כשיעור יותר מכביצה יברך על הסוכה כו', והחבשיל העשויה מה' מינים יש לחייבו בסוכה אפילו באכילה דרך ארעי, אך לא יברך על הסוכה אם לא שאוכל בקביעות, ובשר וגבינה וביצים וכיוצא בזה גם הם צריכים סוכה, אך לא יברך, לחוש להטור ז"ל [עמוד מקלח]. ופירות יש לפטור מכל וכל אפילו יאכלם בקביעות, והרצח להחמיר לאכלם בסוכה אפילו דרך קבע אין לברך. ובמחזיק ברכה [אות ה] כתב שכתב בחשוכה (ש"ת חיים שאל ח"א רש סימן ע"א) דלדעת החולקים על הרמב"ם [סוכה ג. ו] צריך פת ממש יותר מכביצה, אבל פת הבאה בכסנין אפילו אכל יותר מכביצה הוי כעראי דפת עד שיקבע סעודתו עליהם, וא"כ יותר טוב שלא לברך, אבל יש לחוש לדעת הרמב"ם אפילו בשר וגבינה לאכלו בסוכה בלא ברכה. וכן ראינו לגדולים בארץ ישראל שלא היו מברכים על פת הבאה בכסנין אפילו יותר מכביצה, ופת כסנין במקום סעודה, ואח"כ הולכים אחר הקידוש חוץ לסוכה ומטיילין בקבלת פני רבם וכיוצא, ונמשך איזה שעות עד זמן סעודה ומברכים בשעת ברכת סוכה, נראה דאפשר דמי, דאע"ג דפת כסנין הוא, מכל מקום כיון שאוכל אותה בתורת סעודה הצריכה לקידוש, פירי דמי שיהיה ברכת סוכה, וזו משוי ליה (בקבע) [בקבע] כן, רק יהיה שיהיה יותר מכביצה. וכוה אפשר שגם מחזיק ברכה מודה. אך בחול או באמצע היום דשבת יום טוב כשאוכל קידוש פת כסנין, כמורמה שמתנגד ג"כ לברך ברכת סוכה על פת כסנין. ולענ"ד יש לחוש לדעת מחזיק ברכה. מהו נראה שאם אין דעתו לצאת מיד, שם זמן מה, שפיר דמי לברך, דהא הברכה גם על הישיבה, אלא שנתנו לברך בשעת אכילה, וא"כ באכילת פת כסנין סגי. ועיין שם בגינת הודים בסוף הג"ל שכתב שם לענין אכילת פירות שפטור אפילו קבע, דמתקן בין נכנס לסוכה לישב בה דהתם כניסות לישב הוא כמו שיכנס לביתו לישב, מה שכתב בבבלי אכילת פירות שאין דרך להקפיד באכילת פירות חוץ לביתו ואין דעתו על ישיבת הסוכה, ע"ש. ולכן בחול כשנכנס לאכול פת כסנין אפילו האכילה והישיבה גם כן. ועיין במג"א [סי' יז] בשבח לברך שמברך אחר שאכל, שגם הישיבה מצוה, אבל מי שאוכל פת כסנין יוצא מיד יש לחוש שחזק מחזיק ברכה דעל פת כסנין לא יברך. ועיין לקמן [שערי חשבוה] סי' ק' ח'. ומה שכתב בשו"ע ופירות אפילו קבע עליהו, וכתב במג"א [סי' יז] בחי' סוכה דמהני קבע עליהו, היינו כשאוכל יותר מכביצה, ועיין ביד אפרים שפירשתי דברי המג"א על מכונס, ע"ש:

ביאור הגר"א

עליהו ואין קביעותו קביעות, וכמו שכתב הרא"ש [סוכה פ"ב סימן יג], וזהו שכתב [הרמ"א] ויין, כמו שכתוב בריש פ"ד ר' דברכות [לה, ב] לא קבעי אינשי כו' אי קבעי כו':

דהויא דלא כהרא"ש, ממילא צמיני חרגימא נשאלל יתיר מכצילה מקרי קבע ולא צענין קבע ממש, מה שאין כן להרא"ש היה הדין דצענין דוקא קבע ממש נראה מהעמקת האליה רבה [סי' יז] דברי המג"א. ואולם מדערי הפרי מגדים נראה דהדין דהנין דכונת המג"א להוכיח דקבע לחוד אס אוכל פחות מכצילה לא צענין עיין שם [הגה, וכן הבין ביד אפרים], ולענ"ד העיקר כמו שכתבתי:

לבושי שרד

ולאי לא מהמכר: (א) שם ואי ס"קא דעתך וכו'. פריך שם אמרן כותבת הגסה שהיא שיעור אכילה ניסו הכפורים (מנוה ובגדיעמיה) הוי מכצילה, מהא דמתן מעשה והפילו לר' יומין בן זכאי לטעום את המלח גמליאל צ' כותבות ואמרו העלוס לנסוה, שרזו להחמיר על עמנו, ומה שכתבתי

והוא לא מהמכר: (א) שם ואי ס"קא דעתך וכו'. פריך שם אמרן כותבת הגסה שהיא שיעור אכילה ניסו הכפורים (מנוה ובגדיעמיה) הוי מכצילה, מהא דמתן מעשה והפילו לר' יומין בן זכאי לטעום את המלח גמליאל צ' כותבות ואמרו העלוס לנסוה, שרזו להחמיר על עמנו, ומה שכתבתי

17

ח. משנה סוכה דף כ"ו
 [ע"ז ונגמלה שם; רמב"ם
 :ס"ט]
 ט. הראש"ש שם [במש רבנו
 פרך שם] בשם החוספתא
 פרק (ו') [ז] דברכות
 [הלכה ד' ע"ג הגמלה סוכה
 ט, ט]:
 י. משנה שם דף כ"ז
 [ע"ט] וכתכמים [ונגמלה
 :ס"ט]
 כ. טור [עמוד הקלן] והר"ן
 שם [יב, ד' ע"ה ממני ר"ה,
 בשם יש אומרים]:

ציונים לרמב"א

ח מדרכי פרק הישן [סוכה
 רמז קמ"א]:
 י"ז דרכי משה אות ב:

הגהות והערות

כב] וכן הוא גרס"ש סוכה
 פ"ב סימן יג. אך לפניו
 בתוספתא איתא "בזרח מיני
 סימנין":
 כג] גופה ממהדורה א"ת ד'
 ת"פ:
 כד] באור שם לא נמצא דין
 מי שערך במלואו, רק כ"י
 שם עמוד טו ד"ה ומ"ש
 בשם:

כה] גם בתרומה הדתן שם
 הולף בעמדת הסמ"ק עם
 הסמ"ג. אך בתרומה הדתן
 מ"א סימן זה כתוב וכו'.
 וי"ה בהגהות אשרי סוף פ"ב
 לסוכה בשם סמ"ק:
 כו] גופה ממהדורה א"ת ד'
 ת"פ, וי"ה בתרומה הדתן
 שם:

כז] תוקף ע"פ הירושלמי
 כפי שהובא בראש"ש שם:
 כח] בפי' הרמב"ם ל"ה.
 ואולי י"ל סימן תרמ, וכוונתו
 למה שהביא שם המ"א סוף
 ס"ק טו בשם הירושלמי, ועיין
 גאר היטב שם סוף ס"ק יב:
 כט] תוקף ממהדורה
 למצטרף מר"ט וכן הגיה
 בטהרת השלחן:
 לו] תוקף ממהדורה
 למצטרף מקל"ו:

לא] שייך עוד כזה משפלות
 והב סימן תרמ אות ז:
 לב] ביוגתו.
 לד] דמהדורה א"ת ד' תקי"ד
 (הר"ן הל"י) כתוב "כמ"ש
 ק"ו ובהג"ה":

לג] שם פירשו את הקלף
 דעה שנגמלה. אך יתכן
 שכוונת רבנו לרש"י שם ד"ה
 קמ"ל ותוספות שם ד"ה
 קמ"ט, שפירשו דלפי
 מתקנת הגמרא כהניס חייבים
 בסוכה אף שאינם יכולים לדור
 עם נשותיהם, ורק בשעת
 העבודה עממה פטורים
 ממתן שעטוקים בסקרינה,
 וכמו שכתב בבאור הגר"א

ז משום צינדה. ואם כן מי שאין לו כרים וכסותם כלאו ויש לנה
 אין לו (יש לישן שם, כמו שכתב סעיף ו' בהג"ה: ח איש ואשתו.
 כן משמע בריש ערכין [ג] בן דלמרינן [יש] דכהניס פטורים בעידן
 עבודה, עיין שם. וז"ע דבסוכה דף כ"ח [ע"ג] סלקא דעתך אמינא

חשבו כעין תדורו, מה דירה איש
 ואשתו אף סוכה איש ואשתו, קא
 משמע לן דנשיס פטורות. וי"ל
 דמכל מקום הצעל אינו חייב בסוכה
 אלא במקום שיכול לדור שם עם
 אשתו, ואם לאו הוה ליה מנאטער
 ופטור לישן שם. וכן כתב שלי"ה

[עמוד השלש מסכת סוכה ד"ה כגז משה
 משה], עיין שם. ומכל מקום ז"ע,
 דהא אם עשה הסוכה במקום שאינו
 יכול לישן לא יצא, כמו שכתב סימן
 תר"מ סעיף ד' בהג"ה, וז"ל אם
 אין לו סוכה מיוחדת לא יצא כלל.
 ועוד קשה, דבגמרא [סוכה כו, ב]

למרינן של ישראל ראוי לישב בסוכה אחת, עיין שם. וזרין לומר
 דמכל מקום כיון שיכול לישן שם לבדו הסוכה כשרה, להוי דירה,
 ומכל מקום הוא פטור דמקרי מנאטער: ז יצא ידיו חובתו.
 אע"ג דבשאר ימים שיעור אכילה מוץ לסוכה כצנינה, אבל הכא אפילו
 אי בעי למיכל כוית אסור לאוכלו מוץ לסוכה, ואם כן יצא בו נמי
 ידי חובתו (טור עמוד סקל-תקלח). וזרין לזכר:

[הסמ"ק] [י"ז] [סימן ג' הגהות אות סט] וראש"ש [ברכות פ"ג סוף סימן כג] דלירדו גשמים קאי, דאם לא כן הא חובה ביום טוב לאכול פת וז'
 חייב בסוכה אף מכאן ואילן. [וסמ"ק] [וסמ"ג] [ענין מג קג, ג] ואור זרוע [פ"ב סימן טא] מוכיחים מזה דאין חובה ביום טוב לאכול
 מדאמר מכאן ואילן רשות. והם לא מפרשים דקאי אירדו גשמים. ופסק בפסקי מהרא"י [מרחם הדאן ח"ב] סימן ק"ס דצנינה ב' י"ז
 סוכות דאין כריך לאכול כוית בסוכה אם ירדו גשמים, דממנין [תאסמ"ק] [תאסמ"ג] ואור זרוע, דלא כאשר"י [סוכה פ"ב סוף
 דסבירא ליה לירדן יום טוב ז' כראשון, אלא אף בקיפין בקציעה דירחא כו'. ומסיק שם תלמיד מהר"א ח"ל, אומם שמעתי שלדס
 הכנסת דצנינה הראשונה ושניה כריך לאכול כוית בסוכה [אם] [אפילו] ירדו [גשמים] י"ז: [יא] אפי"ז אב"ד בוית. וכתב הטור
 מקל-תקלח] אע"ג דשיעור אכילה בלא סוכה הוא כצנינה, שאני ליל ראשון שהוא חובה טפי, ואפילו לא בעי למיכל אלא כוית אסור
 חוץ לה, הלכך יוצא זה נמי ידי סוכה, עכ"ל. הרי שלדעת הטור חמירא ליל ראשון מכל ימי הסוכות גם לענין זה, דאפילו בכוית
 פחות מכצנינה חייב בסוכה. והקשה ב"י [עמוד מקל ד"ה ומ"ש רבנו] ח"ל, ולבי מנגמס, דקאמר ואפילו לא בעי, דאטו צאי צני
 והוה ליה למימר לא מצלי, במקום לא בעי. ועוד, דהיא גופא מנא ליה דשאני ליל ראשון משאר לילות, וטפי הוה ליה למנקט
 דכיון דגמר מחג המנוחות הוה שיעורא בכוית דומיא דפסח, עכ"ל. הנה קושיא ראשונה לא הבנתי כלל, דודאי שפיר אמר דאי בעי,
 שיש חומרא צנינה לראשון דאפילו כוית חייב בסוכה. וקושיא הב' אינה קושיא, דרצונו הטור יליף לה מהא דמייתי הראש"ש [סוכה פ'
 טו] ירושלמי [שם הלכה ז] ח"ל, חצרי"א צנינה אף כוית חג המנוחות צנינה שוכס למנא כשהוה תאב אף סוכה כן. ר' זעירא צנינה אף
 עד שיחלל [כוית דגן מנא אף כוית דגן בסוכה. ומפרש לה דר' זעירא מספקא ליה אי הוה חייב סוכה צנינה
 עד כוית ולא פטור אלא פחות מכוית וחמיר משאר לילות, [י"ז] וקיימא לן לחומרא דכוית חייב בסוכה. מזה יליף רבינו דמי"ז
 בכוית צנינה אף אפילו ירדו גשמים, והיינו דקני ליה בכוית:

ערך צ"חם למהדריק"ש

סיף ג חובה וכו'. אף אם ירדו גשמים. וזרין שיהיה ודאי לילה:

שערי תשובה

(ה). ופי שיחמיר כו'. ועיין בברכי יוסף [אות ו] שכתב בשם צידה לדרך [מאמר
 ד כלל ו פרק ה ד"ה כל] שהיא חומרא יתירא, וכן כתב מהר"ל [הלכות סוכות עמוד
 שצו]. ועיין לקמן סימן תרמ"ב י"ז. וכתב רבינו ירוחם [היב"ח ח ח"ב כו, ג] דפחות
 מכביצה אין מי שיחמיר. ובאליה רבה [ס"ק יא] תקשה על זה, והברכי יוסף
 [אות ד] כתב ליישב קצת, ע"ש. ועיין באליה רבה [שם] שהביא (ש"י) [שבלי
 הקלן] [סימן שדמ] ותניא [ובחי סימן פד] בשם הר"י אבינודו דאכילת ארעי דשבת
 ויום טוב חשיב קבע. והוא הקשה על זה דא"כ מאי פריך [טובה כו, ב] מעשה
 לסחור, דילמא ביום טוב הוי וכו'. ועיין ברכי יוסף [אות ה] בזה, ועיין לעיל
 סימן קס"ח מה שכתבתי שם [ס"ק ט] בשם גינת ורדים [ארי"ה כלל ג סימן יא]
 לענין ברכה דאין חילוק בין שבת וחול, וא"כ נראה דהוא הדין כאן, וכן משמע
 בברכי יוסף שם [אות ה]. עיין מה שכתבו הפוסקים לענין אכילה לילה הראשונה
 לקמן סעיף (י"ג) כ"ג דמשמע דוקא משום דאכילת לילה ראשונה חובה חייב

(ט) ורי נראה משום דמצות סוכה כו'. על הטעם
 [קשה] [י"ז] א"כ גם על האכילה לא יצא עד שסיהיה לו סוכה
 כמו שכתב המרדכי [פאה רמז קמ"א] הביאו רמ"א בסימן תר"א
 דן דאם עשה סוכה במקום המנאטער בשניה אף ידי אכילה

חוץ לסוכה [י"ז] ופי שיחמיר על עצמו ולא ישתה חוץ
 לסוכה אפילו מים הרי זה משובח [י"ז] ותבשיל העשוי
 מחמשת מינים אם קובע עליו חשיב קבע וצריך סוכה:
 הגה [י] ומה שנהגין להקל עכשיו בשניה שאין יעניס בסוכה רק
 המדקדקין במלות יש אומרים ז משום צנינה דיש צנינה לישן
 במקומות הקרים [ט] [י"ז] ולי נראה משום דמלות סוכה איש
 וימיו ח' איש ואשתו כדרך שהוא דר כל השנה ובמקום שלא יוכל
 לישן עם אשתו שאין לו סוכה [י] מיוחדת פטור ועוד להחמיר
 ולהיות שם עם אשתו כמו שהוא דר כל השנה אם אפשר להיות
 לו סוכה מיוחדת: ל

ג ' אכילה בסוכה (י) בליל יום טוב הראשון (י) חובה
 (יא) [י"ז] אפילו אבל כ בוית (י) פת ב ו יצא ידי

עמה צהדר, כדאיתא בגמרא [שירוינן סג, ב] שאסור לישן בחדר
 ואשתו לנין בו, ואמר רב יוסף אפילו באשתו נדה, שנאמר
 ט נשי עמי מגרשון מבית מענוגיה. כן נראה לי טעם הקולל
 למי שמיקל בו: (י) בליל יום טוב הראשון חובה: דה
 יוחנן [פאה כו, א] משום ר' שמעון בן יוהנן, נאמר כאן פ'
 ט"ו צהג המנוחות, מה להלן לילה הראשון חובה מכאן ואילן,
 אף כאן לילה הראשון חובה מכאן ואילן רשות. ופירשו [הס

באר היטב

(1) מיוחדת. ואין לכתוב השלחן צנינה הסורף אלא בסוכה בשבת וי'
 אף בשמיני עשרת יבשה ג"כ צנינה המורף, הגהות מנהגים [ר"א סימן
 סוכות אות קמ"ח]. וכתב אליהו זוטא [ס"ק ו] ומשמע דאף בסוכה אין חייב
 בחול המועד, והוא הדין בחול המועד של פסח: (ז) חובה. דלא
 ט"ו ונאמר ט"ו צהג המנוחות, מה להלן ליל הראשון חובה מכאן ואילן
 אף כאן לילה הראשון חובה מכאן ואילן רשות. ופירש הראש"ש דלירדו
 קאי, דאם לא כן הא חובה ביום טוב לאכול פת וממילא חייב בסוכה
 ס"ק [ז]. ועיין תוספות שם ד"ה אי צנינה אכיל וכו' דף כ"ז ע"א, ועיין
 בצרכות דף מ"ע ע"ב ד"ה אי צנינה אכיל וכו', ודו"ק: (ח) פת
 דבשאר ימים שיעור אכילה חוץ לסוכה כצנינה, אבל ליל ראשון שהיא
 טפי, אפילו לא בעי למיכל אלא כוית אסור לאוכלו חוץ לה, הלכך
 נמי ידי סוכה, טור. וזרין לזכר, מ"א [ס"ק טז], עיין שם. ונראה ל'

הוא שאו יתבטל מהמצוה והב"ח פי' שמא יניחה ויצא משום חשש שריפה ולפי"ז מי שיש לו עוד סוכה אחרת בביתו מותר להכניס מנורה בסוכה קטנה ולא שייך חשש בטול מצות סוכה וכן אם הסכך רחב הרבה כגון ע"ז דופן עקומה רק שאין כאן סכך כשר רק ד' על ד' מותר ג"כ לתלות או להניח

מנורה תחת הסכך סמוך לתחלת דופן עקומה דהא רחוקה היא מהדפנות בכל צד וכש"כ כשיש להסוכה דפנות עקומות מכל צדדים אף שבאמצע אין כאן רק שיעור סוכה קטנה שהוא זע"ז סכך כשר אבל בריטב"א כתב הטעם כיון שהמקום צר אינו יכול להשתמש שם אם יכניס מנורה בסוכה קטנה ומשמע דאסור משום תשבו כעין תדורו ובחידושי הוכחתי שגם דעת רש"י כן ולכן כתב ששיעור סוכה קטנה הוא זע"ז דוקא כיון שזה מקום מכוון לראשו ורובו ושלחנו כל שממעט מעט ע"ז נר שצריך לזהר בו אין ראוי לו לשיביה והשתא לפי טעם זה אסור להכניס מנורה גם ביש לו סוכה אחרת בבית וגם בהסכך רחב הרבה ע"ז דופן עקומה כל שמונח הנר תחת הסכך גם בלבוש משמע שהטעם משום תשבו כעין תדורו ע"ש: (ח)

הגה ואל יעשה (ח) שום תשמיש (ט) בזוי (י) בסוכה כדי שלא יהיו מצות (יא) בזויות עליו (ב"י בשם א"ח):

[ב] אוכלים ושותים וישנים בסוכה כל ד' בין ביום בין בלילה ואין ישנים חוץ לסוכה אפילו (יב) שינת עראי אבל מותר לאכול אכילת עראי חוץ לסוכה וכמה אכילת עראי (יג) כביצה מפת ומותר לשחות מים (יד) ויין ולאכול פירות (ואפי' (טו) קבע עליהו) (ט"ז) חוץ לסוכה ומי שיחמיר על עצמו ולא ישתה חוץ לסוכה אפילו מים הרי זה משורבב ותבשיל העשוי מחמשת מינים אם קובע עליו חשיב קבע וצריך (טז) סוכה:

החליטו האחרונים שצריך סוכה אבל לענין ברכה כתב הט"ז שאין לברך לישב בסוכה עליו ובא"ד כתב שיברך ובפ"מ פסק ספק ברכות להקל וה"ה ג"כ בקבע עצמו על שאר משקים כגון שכר ומשקה דבש אבל משקה קאווע נ"ל דליכא קביעות שאין רגילים לקבוע עליו לשחות ממנו הרבה ודלא כמתצית השקל. וכל זה לענין דינא אבל למעשה

כתב הבי"ח ראוי להחמיר שלא לשחות יין בקבע אלא תוך הסעודה וכן בקבע דבשר וגבינה וכיוצא בהן כדי לצאת מספק ברכות או יאכל עמהם יותר מכביצה פת ואז צריך ברכה ודאי ומיהו נ"ל דזה דוקא בשותה רביעית יין אבל פחות מרביעית ודאי ליכא קביעות. גם נ"ל שטעם זה צריך להחמיר שלא לשחות רביעית יין בסעודת זכר שעושים בליל שבת שלפני המילה חוץ לסוכה כש"כ שלא יאכל יותר מכביצה מיני תרגימה שם אלא בסוכה וסעודת זכר חשיב קבע ומשום ספק ברכה טוב שגם בסוכה לא ישתה רביעית יין ולא יאכל יותר מכביצה ממיני תרגימה ועיין לקמן.

קבע עליהו. המג"א הביא דעת הרא"ש שס"ל דלמ"ד פירי בעי סוכה בעינן שיקבע עליהו

וגם שיאכל שיעור קביעות דהיינו יותר מכביצה והקשה עליו מסוגיא דיומא (ד' ע"ט) שמוכח דלא בעינן רק שיעור קביעות כמו בפת והניח בצ"ע ומסיק שאף שלענין פירות ליכא נפקותא לדידן כיון דנפקינן דפירי לא בעי סוכה מכ"מ יש נפקותא לענין מיני תרגימא שחייב בסוכה כשאוכל יותר מכביצה אפילו לא קבע עליהו ע"ש והנה באמת מלשון טור וש"ע לא משמע כן אלא כדעת הרא"ש מדכתבו גבי מיני תרגימא אם קובע עליו ולענין פת לא כתבו כן משמע שלא חייב בשיעור קביעות לבד אלא דוקא כשקובע עליהו ומה שהקשה המג"א מיומא לעני"ד ישייב דודאי בתחלה דלא אסיק אדעת"י לחלק בין פירי לפת אז ודאי אסור בפירי אפילו כשאוכל אכילת עראי כשאוכל יותר מכביצה כמו בפת ולכן פריך שפיר מ"ר"ג אבל אחר שמתרץ רבא פירי לא בעי סוכה ופריך מברייתא דואכלנן אכילת עראי ה' משמע להמקשן מדקאמר ואכלנן ולא קאמר ואכלנו מהם דאף דפירי בעי סוכה מכ"מ לא אסור רק כשאוכל דרך קבע ולכן קאמר דרך קבע לא ואף ההשתא ה' יכול לתרץ דהא דר"ג איירי שאכל דרך עראי מכ"מ הרי בלא"ה משני שפיר כנ"ל ליישב שיטת הרא"ש וא"כ ה"ה לדידן במיני תרגימא אינו חייב מן הדין בסוכה רק כשאוכל יותר מכביצה דרך קביעות ואף דלכתחלה ודאי יש להחמיר כהמג"א שלא לאכול מהם חוץ לסוכה אפילו דרך עראי כמו בפת מכ"מ נ"ל שלא יברך לישב בסוכה רק כשאוכל דרך קביעות וכמו שמשמע ג"כ לשון הש"ע ועיין ס"ק ט"ז: (טז) סוכה. רבים נוהגים לקדש בשוי"ט שחרית בסוכה על היין ומברכים לישב בסוכה ואוכלים בלי נטילה מיני תרגימא או עוגות שיש להן דין פת הבא בכיסנין דהיינו שנילושו בחלב ותמאה ודבש וכדומה ומברכים עליהו במ"מ ולאחריתן ברכה מעין שלש ויש שעושים כן גם לפני תפלת מוסף ולכאורה יש לפקפק על זה שהרי אין מברכים לישב בסוכה רק על סעודת קבע כמש"כ ס"ק ט"ו ואסור לקבוע סעודה קודם מוסף כמבואר בס"י רפ"ו וע"ש במג"א שהקשה איך אפשר שיהי' מותר לטעום קודם תפלת המוספים הא אין קידוש אלא במקום סעודה ותירץ שאפשר ע"י שישתה כוס יין אחריו ע"ש. ובלא"ה י"ל שאוכל כזית פת שזה מותר קודם מוסף דרק כביצה אסור כמש"כ המג"א שם ומשום קדוש במקום סעודה יוצא בכזית כמש"כ ס"י רע"ג. אבל זה לא מהני לענין הסתירה מסוכה שהרי יותר מכביצה אסור לסעוד קודם מוסף כנ"ל והיינו מטעם דזה חשיב קבע לענין סוכה וא"כ קשה ממנ"א א חשיב האכילה קבע איך מותר קודם מוסף ואי לא חשיב קבע איך יברך לישב בסוכה וכיותר יש לפקפק

שום תשמיש. הט"ז כתב דתשמיש המטה מותר בסוכה והביא ראיה ממה דאמרין בגמרא דף כ"ה שאסור לעשות תופה בסוכה משום צער חתן שבוש שם לשחק עם כלתו ולעני"ד אין ראיה משם דהך לשחק ע"כ לאו היינו תשמיש שהרי אסור לשמש לאור היום ולאור הנר ובחושך לילה מי רואהו שיכוש אע"כ דהך לשחק הוא שחוק בעלמא של חיבת אישות ולא תשמיש אבל מכ"מ נראה דתשמיש המטה מותר דהוי בכלל תשבו כעין תדורו וכן כתב הארי ז"ל וכן משמע ג"כ מרמ"א ס"ב ממה שכתב שטוב להחמיר ולהיות שם עם אשתו וכן הסבירא נותנת דלא מקרי תשמיש בזוי במה שמקיים מ"ע של פו"ר ועונה: (ט) בזוי. עביט של מי רגלים נ"ל דאסור להכניס בסוכה גם בלילה כששוכב שם ואף שמכניסו בביתו בחדר משכבו לא שייך להתיר משום תשבו כעין תדורו וכש"כ שאסור לעשות צרכיו שם דכל שיש בזוי בדבר לא שייך להתיר משום תשבו כעין תדורו כמש"כ ס"ק ד': (י) בסוכה. ואם יש דופן עקומה סמוך לסכך נ"ל לחלק שאם יש לסוכה בלא דופן עקומה עוד ג' דפנות מותר להכניס הכל תחת דופן עקומה אם יכול להביא תחת דופן מבלי שיעבור תחת הסכך אבל אם אין לה רק ב' דפנות או צריך הדופן עקומה להכשר סוכה וכיון דעצי דפנות ג"כ יש להם קושיה כמבואר ר"ס תרל"ח לכן צריך לזהר בדופן עקומה כמו בסכך ולא יביא לשם דבר בזוי או כלי אכילה וכדומה: (יא) בזויות עליו. בב"י כתב דתשמיש בזוי הוא כגון שטיפת קדרות וקערות וכתב המג"א משמע דבשיטת נוסות ליכא קפידא. עוד כתב המג"א משמע מלשון הש"ע דקדרות וקערות דין א' להם קודם אכילה שרי ולאחר אכילה אסור שאו הם מאוסים והעולם נזהרים מקדרה אף קודם אכילה ומקערה אין נזהרים אף לאחר אכילה ואינו נכון עכ"ל ולעני"ד מה שנוהרים מקדרה אף קודם אכילה י"ל מפני שגם אין מכניסין כן לחדר כל ימות השנה דנחשב בזוי רק במקום שמבשלים שופכים לקערה ומטעם זה אין נזהרים ג"כ בקערות לאחר אכילה כיון דלפעמים מניחין אותן ג"כ בחדר אינו נחשב בזוי כ"כ דהכל הולך אחר הרגילות אצלנו ובפרט שיש להם לסמוך על רבים מהראשונים שס"ל כן כמו שהביא הבי"י וכן ראיתי בתמים דעים בשם ר"ח: (יב) שינת עראי. המג"א והט"ז כתבו הטעם מפני שאין קבע לשינה ולפעמים סגי לאדם בכך והוא ח"י רבא בגמרא. ולפי"ז משמע דאפילו לדעת י"א בס"י מ"ד דשעור עראי הוא כדי הלך מאה אמה מכ"מ הכא אפילו בפחות מזה אסור: ומי שנאנס וישן חוץ

כרמ"ל נ יעקב יצחק יצחק

ואפשר לומר כיון דמן הדין מברך בכל פעם שיכנס לסוכה רק שנהגו ע"פ ר"ת שלא לברך אלא בשעת אכילה כמבואר לקמן מ"מ מסתמא אין מכוונין לצאת רק עד שעת קדוש של יום המחרת ולכן אף שאינו אוכל יותר מכביצה שראוי לקבוע עליו מ"מ יכול לברך ל"ב וכש"כ אם לא ישן בסוכה שחשיב הלילה הפסק וגם הליכה לביה"כ שחרית הוי הפסק כמשי"כ ס"ס זה ואף שעל ישיבה לבדה בלא אכילת קבע אין מברכין אפילו ביום שלאחריו והרי סעודתו לא חשיב קבע לענין מוסף ולענין בהמ"ז מ"מ מדחשיב סעודה לענין קדוש שפיר מברכים ל"ב כנלענ"ד ללמד זכות בעד מנהג העולם, אבל מה שנוהגים ג"כ כשאוכלים בין סעודת הצהרים לסעודת הערב יותר מכביצה מפת הבא בכיסונים שמברכים עליו ל"ב לא יפה הם עושים דאם נחשוב זה סעודת קביעות צריך לברך עליהן בהמ"ז ואם לא נחשב קביעות גם על הסוכה לא יברך וכיון דבכל השנה אוכל עוגות בלא בהמ"ז הרי שאינו חושב לקבע גם על הסוכה לא יברך והיותר טוב שיאכל עמהם יותר מכביצה פת ויברך בהמ"ז או יכוון בסעודת הצהרים להוציא גם אכילת העוגות שאוכל בין סעודה לסעודה ולא יברך עליהן ל"ב (י"ז) משום צנה. וא"כ מי שאין לו כרים וכסתות כראוי ויש צנה אין לו לישן שם (מ"א) פ"י דמצטער שעושה

כעוד שלא אכל כוית בסוכה אבל לאחר אכילה דינו כבשאר הימים יותר מכביצה. והנה בדין זה שכלילה ראשונה אפילו כוית אסור לאכול חוץ לסוכה דמשמע אבל בשאר ימים מותר יש לעיין ממה שהקשו התוס' בברכות ד' מ"ט ממה דאמרינן שם דבשו"ט צריך לאכול פת אמה דאמרינן בסוכה ד' כ"ז דבשאר ימים של סוכות חוץ מלילה הראשונה אי בעי אכיל אי בעי לא אכיל ותרצו שם וכ"כ ג"כ הרא"ש דיש נפקותא בירוד גשמים דבליילה הראשונה צריך לאכול אעפ"כ בסוכה ובשאר ימים לא אלא אוכל פת בבית. ובסוכה תרצו על קושיא זו דבאמת מוכח מזה דאי"צ לאכול פת בשו"ט וסוגיא דברכות איירי ג"כ בל"ד של פסח ושל סוכות אבל הר"ן תירץ דמשום י"ט א"צ לאכול אלא כוית ומשום סוכה אינו חייב עד כביצה ולכן א"ש מה דקאמר אי בעי לא אכיל דאם אינו אוכל רק שיעור כוית שחייב משום י"ט א"צ סוכה ולכאורה צריך טעם מ"ט לא ניתא להראשונים כתי' הר"ן שפשוט הוא אבל י"ל דהם סברי כיון דמה דאמרינן דאין חייב בסוכה עד יותר מכביצה היינו משום דפתות מזה לא חשבו קביעות לכן בשו"ט כיון דיצא בכוית משום סעודת שו"ט כמו דחשיב כוית סעודה לענין שו"ט חשיב ג"כ סעודה וקביעות לענין סוכה וכמו שכתב הטור לענין לילה הראשונה דכוית צריך סוכה מה"ט כיון דחשיב קביעות לענין מצות. וזה נלענ"ד שהיא ג"כ שיטת הרבנו אביגדור שהביא בא"ר שכתב דבשו"ט גם סעודת עראי אסור חוץ לסוכה והקשה עליו בא"ר דא"כ מה פריך בינא לרבנן גמליאל שהביאו לפניו ב' כותבות ואמר העולם לסוכה הא סעודת עראי היא דלמא הך מעשה דר"ג ב"ט ה"א אבל לפי דברינו א"ש דרבנו אביגדור לא איירי רק מסעודת עראי דפת דהיינו כוית שבחה"מ חשיב אכילת עראי ופטור מסוכה אבל בשו"ט כיון דחשיב סעודה לענין שו"ט חשיב ג"כ סעודה לענין סוכה אבל באכילת עראי דפירות שאינו יוצא בה ידי סעודת י"ט ודאי אין חילוק בין שו"ט לתה"מ. והשתא כיון דרוב הפוסקים לא כתבו כתיורין הר"ן ע"כ דהסכימו לשיטת ר"א ולכן נ"ל שאסור לאכול בשו"ט קודם סעודת הלילה והיום אפילו כוית חוץ לסוכה ואפשר דאפילו ברכת לישב בסוכה יכול לברך על כוית לבד אם אינו אוכל יותר כיון שיוצא בזה ידי סעודת שו"ט ועיין ס"ק כ"א וא"ע ראיתי שגם הגל"ח בברכות כ"כ ששיטת התוס' דגם כוית צריך סוכה בשו"ט: (כא) פירות. היינו בחה"מ אבל ב"ט ושבת צריך לאכול כוית פת אך לא בעי סוכה (מ"א) והקשה במה"ש הא בס"י רצ"א מבואר דסעודת שבת צריך מעט יותר מכביצה והגיה בקושיא וביתור ק"ל שהר"ן סותר דברי עצמו שבתירוצו על קושיא התוס' שהבאתי דבריו ס"ק ד' כתב דמשום סוכה לא בעי עד כביצה ובסעודת שו"ט סגי בכוית והוא עצמו כתב בשבת פרק כל כתבי דסעודת שו"ט צריך כביצה. אכן הנכון בזה נ"ל מש"כ המחצית השקל ס"י רצ"א דודאי בדיעבד יוצא בכוית אבל לכתחלה צריך לאכול כביצה כמו שלכתחלה צריך ג"כ לסדר שלחנו לסעודת שבת ובדיעבד יוצא גם בל"ז ולכן מש"כ הגמ"א כאן שבשו"ט צריך לאכול כוית זהו ג"כ רק בדיעבד אבל לכתחלה צריך לאכול מעט יותר מכביצה: (כב) ודאי לילה. ונ"ל דקדוש יכול לעשות מבע"י קצת על היין וברכות ל"ב והמוציא יאמר בלילה דהא אפילו בפסח הוי שרי אי לא משום ד' נוסח כמש"כ ר"ס תע"ב ומירו כיון דאומר סוכה ואח"כ זמן צ"ל גם הקידוש בלילה (מ"א) ואם טעם וקדוש מבע"י וכיך גם ל"ב

הגה ומה שנוהגין להקל עכשיו בשינה שאין ישנים בסוכה רק המדקדקין במצות י"א (יז) משום צנה דיש צער לישן במקומות הקרים (מודכי פ' הישן) ולי נראה משום דמצות סוכה איש וביתו איש (יח) ואשתו כדרך שהוא דר כל השנה ובמקום שלא יוכל לישן עם אשתו שאין לו סוכה מיוחדת פטור וטוב להתמיר ולהיות שם עם אשתו כמו שהוא דר כל השנה אם אפשר להיות לו סוכה מיוחדת:

[ג] אכילה בסוכה בליל יו"ט הראשון חובה אפילו אבל (יט) כוית פת (כ) יצא י"א מכאן ואילך רשות רצה לאכול סעודה סוער בסוכה רצה אינו אוכל כל ז' אלא (כא) פירות וקליות חוץ לסוכה אוכל כדין אכילת מצה בפסח:

הגה ולא יאכל בלילה הראשונה עד שיהא (כב) ודאי לילה (כ"י בשם א"ח) ויאכל קודם

אינו רק מעשה הדיוטות וכש"כ שיש בוה גם בטול שמחת י"ט אבל בעל נפש יחוש להכין לו כרים וכסתות וישן שם לקיים מצות סוכה כראוי וכנכון ואף שיש קצת צער צנה בשכבו ובקומו זה לא נקרא מצטער להפטר מסוכה כיון שבשעה שישן שם אינו מצטער. אכן בלבוש ס' חר"מ משמע דאם אין לו מי שיעלה לו כרים וכסתות לשם אלא הוא עצמו צריך להעלות נקרא מצטער ולכן טוב לו שיכין לו אחד שמעלה אותן לו שלא יהי מצטער ואינו מצוה ופושה ועיין ס"ק ל"ח: (יח) דאשתו. טעם זה בני על מה דאמרינן בערכין ד"ג דאצטרף לאשמעינן דכהנים חייבין בסוכה דסד"א כיון דבני עבודה נהו לא הוי דירה איש ואשתו. אכן כבר הוכחתי בחידושי מכת קושית שער אפרים שהקשה דא"כ גם אבל שאסור בת"ה יהי פטור מסוכה שאין הפירוש בערכין על שינה עם אשתו אלא על אכילה דכהנים עושים סוכה בהר הבית ושם אין נשיהם עמהם ולכן אין טעם הרמ"א מספיק. גם הט"ז הקשה עליו דא"כ גם באכילה לא יצא כיון שאין ראוי לדירת שינה עם אשתו ולכן כתב דהעולם סומכים כיון שהי"ב לשמח את אשתו ברגל והאשה מתענגת כשישן בחדרה אפי' איננה טהורה ולכן פטור מטעם עוסק במצוה ולענ"ד גם טעם זה דחוק דלא מצינו שמחה בכה"ג רק במלבושים וכדומה בס' תקי"ט וכש"כ אם האשה מוחלת דחייב או לישן בסוכה והמג"א כתב הטעם דפטור מטעם מצטער כיון שלא יכול לישן שם עם אשתו אכן כשאשתו טמאה או שלא בשעת עונתה גם טעם זה אינו מספיק ולכן החרד על דבר ד' לא ימנע מלישן בסוכה אפילו אין אשתו עמו ומסתמא נשים צדקניות הן שרוצות לזכות בעליות ומוחלות על בטול עונג שלהן ולכן לא שייך גם טעם הט"ז שלא בשעת עונתה: וראיתי כתוב בשם הגאון מהר"א ווילנא ז"ל שמותר לישן יחידי בסוכה דשומר מצוה לא ידע דבר רע: (יט) כוית. בב"י הביא דעת הר"ן ושאר פוסקים שצריך לאכול יותר מכביצה פת שיעור חיוב סוכה ולכן מי שאפשר לו לכתחלה יאכל יותר מכביצה בלילה הראשונה בסוכה לצאת גם ידי פוסקים הללו ובלא"ה חייב לאכול לכתחלה כביצה פת יחשית סעודת י"ט כמש"כ ס"ק כ"א. וכתב בפ"מ שצריך לאכול דוקא פת

דכית צריך סוכה מה"ט כיון דחשיב קביעות לענין מצות. וזה נלענ"ד שהיא ג"כ שיטת הרבנו אביגדור שהביא בא"ר שכתב דבשו"ט גם סעודת עראי אסור חוץ לסוכה והקשה עליו בא"ר דא"כ מה פריך בינא לרבנן גמליאל שהביאו לפניו ב' כותבות ואמר העולם לסוכה הא סעודת עראי היא דלמא הך מעשה דר"ג ב"ט ה"א אבל לפי דברינו א"ש דרבנו אביגדור לא איירי רק מסעודת עראי דפת דהיינו כוית שבחה"מ חשיב אכילת עראי ופטור מסוכה אבל בשו"ט כיון דחשיב סעודה לענין שו"ט חשיב ג"כ סעודה לענין סוכה אבל באכילת עראי דפירות שאינו יוצא בה ידי סעודת י"ט ודאי אין חילוק בין שו"ט לתה"מ. והשתא כיון דרוב הפוסקים לא כתבו כתיורין הר"ן ע"כ דהסכימו לשיטת ר"א ולכן נ"ל שאסור לאכול בשו"ט קודם סעודת הלילה והיום אפילו כוית חוץ לסוכה ואפשר דאפילו ברכת לישב בסוכה יכול לברך על כוית לבד אם אינו אוכל יותר כיון שיוצא בזה ידי סעודת שו"ט ועיין ס"ק כ"א וא"ע ראיתי שגם הגל"ח בברכות כ"כ ששיטת התוס' דגם כוית צריך סוכה בשו"ט: (כא) פירות. היינו בחה"מ אבל ב"ט ושבת צריך לאכול כוית פת אך לא בעי סוכה (מ"א) והקשה במה"ש הא בס"י רצ"א מבואר דסעודת שבת צריך מעט יותר מכביצה והגיה בקושיא וביתור ק"ל שהר"ן סותר דברי עצמו שבתירוצו על קושיא התוס' שהבאתי דבריו ס"ק ד' כתב דמשום סוכה לא בעי עד כביצה ובסעודת שו"ט סגי בכוית והוא עצמו כתב בשבת פרק כל כתבי דסעודת שו"ט צריך כביצה. אכן הנכון בזה נ"ל מש"כ המחצית השקל ס"י רצ"א דודאי בדיעבד יוצא בכוית אבל לכתחלה צריך לאכול כביצה כמו שלכתחלה צריך ג"כ לסדר שלחנו לסעודת שבת ובדיעבד יוצא גם בל"ז ולכן מש"כ הגמ"א כאן שבשו"ט צריך לאכול כוית זהו ג"כ רק בדיעבד אבל לכתחלה צריך לאכול מעט יותר מכביצה: (כב) ודאי לילה. ונ"ל דקדוש יכול לעשות מבע"י קצת על היין וברכות ל"ב והמוציא יאמר בלילה דהא אפילו בפסח הוי שרי אי לא משום ד' נוסח כמש"כ ר"ס תע"ב ומירו כיון דאומר סוכה ואח"כ זמן צ"ל גם הקידוש בלילה (מ"א) ואם טעם וקדוש מבע"י וכיך גם ל"ב

אפילו אם שותה בקביעות ובחבורה, וי"א דשתיית רביעית יין או שתיית יין בקביעות ובחבורה חייבת בסוכה, והא דתנן אוכלין ושותין בסוכה, דמשמע דיש שתיה החייבת בסוכה, לראשונים דפטרי כל שתיה מן הסוכה אפילו שתיית יין ובקביעות, כונת המשנה דאף דשתיה גרידא אינה חייבת בסוכה, מ"מ שתיה שבאמצע הסעודה אף

השתיה חייבת בסוכה, כי שתייה זו נכללת בשם קבע, ואפילו אם שותה מים בתוך הסעודה נמי אפשר שצריך לשתותו בסוכה, כיון שזוהו חלק מהקביעות של הסעודה ונחשב קבע, ולפ"ז אם אוכל פירות בתוך הסעודה, וצריך לצאת מן הסוכה לשם איזה ענין, יגמור תחלה מה שבפיו ורק אח"כ יצא מן הסוכה וכמש"נ.

דעת הפוסקים לדינא בשתיית יין ואכילת פירות ותבשיל העשוי מחמשת מינים ופת הבאה בכיסנין, ואם ענה אמן על ברכת הסוכה קודם אכילת פירות

76 ג) ולענין דינא כתבו הטור והשו"ע שם בס"י תרל"ט ס"ב, דיין אין צריך סוכה, כדעת הרא"ש והמרדכי, וכתב הרמ"א שם בס"ב ובד"מ, דאפילו קבע עליהו נמי, משום דיין לא הוי אלא כאכילת פירות, ועל כן לא חשיב קביעות דידהו, כמו שכתב הב"י בביאור דברי הטור. והט"ו בסק"ז הביא בשם הלבוש, דיש להחמיר ביין דדוקא אם שותה לצמא אין צריך סוכה, אבל אם קבע עצמו על היין לשתות הרבה, הוי קביעות וצריך סוכה, דיין חמיר מפירות וחשיבא קביעות דידיה. ובלבוש שם כתב, דאם קבע עצמו על היין צריך לברך "לישב בסוכה" על היין כמו שמברכין על האכילה, אולם הט"ז כתב, שלא יברך "לישב בסוכה", משום דאף אי יין בעי סוכה מ"מ הברכה שברך על האכילה פוטרתו, ואפילו אם קבע עצמו לשתות יי"ש קודם האכילה נמי לא יברך, דהברכה שיברך אח"כ לפני האכילה פוטרתו. ובמג"א שם סק"ה הביא בשם הב"ח שכתב, דיחיד היושב לשתות לא חשיב זה קבע, אבל בני חבורה שקבעו עצמם לשתות ביחד בקבע בלי שום אכילה,

הוה זה קבע גמור ובעי סוכה, והב"ח הוכיח כן מגמ' במסכת ברכות פרק כיצד מברכין (מ"ב ב', מ"ג א') דגבי יין הוי קביעות בהכי, ומ"מ כתב דלענין מעשה מספיקא ראוי להחמיר שלא לשתות בקבע אלא תוך הסעודה. והגר"א בביאורו שם הביא ראייה לדעת השו"ע והרמ"א דשתיית יין לא חשיב קבע בכל ענין, מדאמרינן בברכות ר"פ כיצד מברכין (ל"ה ב'), דאין מברכין ברכת המזון על היין אע"ג דסעיד, משום דלא קבעי אינשי סעודתייהו עלויה, ואי קבע עלויה סעודתייה בטלה דעתו אצל כל אדם, הרי דלא חשיב קביעות סעודה גבי יין.

והמ"ב שם בבה"ל ד"ה ויין, דחה ראית הב"ח מסוגיא דברכות דביין שייך קביעות, וגם על ראית הגר"א מרפ"ו דברכות דביין לא שייך קביעות כתב דיש לדחות, דלענין סוכה תליא מילתא ב"תשבו כעין תדורו", ולא דמי לחיובא דברכת המזון, דהא חזינן דבאוכל כביצה אף לסוברים דחייב בברכת המזון מן התורה, הכא גבי סוכה

פטור מסוכה עד שיאכל דגם בביתו מצוי שיאכל לביתו, וא"כ לענין שתיין דאף דלענין ברכת המזון לחייבו אפילו בקבע, הן לשתות יין בקביעות חוי דחייב בסוכה, דהוי זה כ ולענין מעשה כתב המ"ו שותה יין בקביעות, ון שקבעו עצמם לשתות לכתחילה שלא לשתות ו אפילו שאר משקין כמו קבע עליהו לא ישתה אל עכ"פ יאכל מתחלה פת שאר תבשיל העשוי מחמט סעודתו עליון ויברך "לי לכל הדעות, ואם שותה ל הסכימו כמה אחרונים, ד: בסוכה מ"מ לא יברך "ליע שתיית קפה או קקאו אם י בשעה"צ שם בס"ק ל"ג אי בעי סוכה כמו שתיין בשתיה שרגילין לקבוע: שמחה וריעות יש פוסקים דחשיב קבע, אבל שתיי שאין שותין אותו אחר ה: וריעות כמו שאר משקין ו

ולענין תבשיל העשוי נ במג"א שם ססק שם ובמ"ב ס"ק ט"ו ובי ובבה"ל ד"ה אם קובע, דכ או שאוכל שיעור חשוב שי חייב בסוכה ומברך "לישג לא היה זה שיעור שדרך עליו כל שהוא קבע עי

הר"ע ל שולחן ערוך ק"ן צ"ו ס"א

שלמי סימן טז תורה ריז

פטור מסוכה עד שיאכל יותר מכביצה כיון דגם בביתו מצוי שיאכל אכילת עראי חוץ לביתו, וא"כ לענין שתיית יין נמי יש לומר, דאף דלענין ברכת המזון לא חשיב קביעות לחייבו אפילו בקבע, הכא כיון דאין דרך לשתות יין בקביעות חוץ לביתו יש לומר דחייב בסוכה, דהוי זה כעין תדורו, ע"ש. ולענין מעשה כתב המ"ב בס"ק י"ג, דאם שותה יין בקביעות, ובפרט בני חבורה שקבעו עצמם לשתות יין, ראוי ונכון לכתחילה שלא לשתות אלא תוך הסעודה, ואפילו שאר משקין כמו מי דבש ושכר אם קבע עלייהו לא ישתה אלא תוך הסעודה, או עכ"פ יאכל מתחלה פת יותר מכביצה [או שאר תבשיל העשוי מחמשת מינים אם קובע סעודתו עליו] ויברך "לישב בסוכה" ויוצא לכל הדעות, ואם שותה שלא בתוך הסעודה הסכימו כמה אחרונים, דאף שצריך לשתות בסוכה מ"מ לא יברך "לישב בסוכה". ולענין שתיית קפה או קקאו אם קבע עלייהו, הביא בשעה"צ שם בס"ק ל"ג מחלוקת הפוסקים אי בעי סוכה כמו שתיית קבע, או דוקא בשתיה שרגילין לקבוע אחר האכילה דרך שמחה וריעות יש פוסקים שמחייבין בסוכה דחשיב קבע, אבל שתיית קפה או קקאו שאין שותין אותו אחר האכילה דרך שמחה וריעות כמו שאר משקין פטור לכ"ע, ע"ש.

ולענין תבשיל העשוי מחמשת מינים, עי' במג"א שם ססק"ו ובהגהות רע"א שם ובמ"ב ס"ק ט"ו ובשעה"צ ס"ק ל"ה ובבה"ל ד"ה אם קובע, דכל שאוכלן בחבורה או שאוכל שיעור חשוב שקובע סעודתו בזה, חייב בסוכה ומברך "לישב בסוכה", ואפילו לא היה זה שיעור שדרך בני אדם לקבוע עליו כל שהוא קבע עליו חייב בסוכה,

ד"תשבו כעין תדורו" תליא בקביעות ידידה וכל שקבע עליו הויא קביעות ומברך לישב בסוכה, אבל אם אוכל יותר מכביצה מעט ולא קבע סעודתו עליו, דעת המג"א דחייב בסוכה, אבל האחרונים הסכימו דאין לברך מספק אלא אם קבע סעודתו עליו. ולדעת המג"א הא דתנן במתני' בסוכה (כ"ו ב'), מעשה והביאו לו לריב"ז לטעום את התבשיל וכו' ואמרו העולם לסוכה, ומפרש בגמ' דהכי קתני אם בא להחמיר על עצמו מחמיר, אבל מדינא אינו חייב בסוכה, אף דסתם תבשיל מחמשת המינים הוא, עי' בר"ן שם שכתב, "וקרינן עראי טעימת תבשיל מפני מיעוט שיעורו", פי' דאיירי שטעם ממנו מעט ולא היה בו שיעור המחייב בסוכה, והיינו דתנן "לטעום את התבשיל" פי' בטעימה לחוד, הא אם אכל הרבה ממנו בעי סוכה מדינא כיון דמחמשת מיני דגן הוא.

ולענין פת הבאה בכיסנין, כתב ה"שערי תשובה" שם בסק"ה בשם שו"ת "גנת ורדים" (ח"א או"ח כלל ד' סו"ס ו'), דנראה דפת הבאה בכיסנין יש להחשיבו כפת גמור לענין חיוב אכילה בסוכה בכל ימי החג, ואם אכל כשיעור יותר מכביצה מברך עליו "לישב בסוכה" אף אם אוכלו דרך עראי ואינו קובע סעודתו עליו, ובספר "מחזיק ברכה" סי' תרל"ט סק"ה חולק עליו וכתב, דדוקא פת גמור יותר מכביצה חייב בסוכה ומברך עליו "לישב בסוכה", אבל פת הבאה בכיסנין אפילו אכל יותר מכביצה הוי כאכילת עראי דפת, ואינו חייב לאוכלו בסוכה עד שיקבע סעודתו עליו, וכתב ה"שערי תשובה" דמנהג העולם לברך אף על פת כיסנין, ולענ"ד יש לחוש לדעת ה"מחזיק ברכה", מיהו נראה, שאם אין דעתו לצאת מיד, רק לשבת שם

לללל
בתוך
זכה,
עודה
בתוך
איזה
: יצא

הוכיח
ברכין
כהכי,
ראוי
תוך
ראיה
חשיב
כיצד
המזון
אינשי
ודתיה
חשיב

ראית
שייך
מרפ"ו
: דיש
'תשבו
המזון,
דחייב
סוכה

זמן מה, שפיר דמי לברך, דהא הברכה היא גם על הישיבה אלא שנהגו לברך בשעת אכילה וא"כ באכילת פת כיסנין סגי, ויכוין בברכת "לישב בסוכה" על האכילה ועל הישיבה שאחר זה, אבל מי שאוכל פת כיסנין ויוצא מיד, יש לחוש לדעת המח"ב דעל פת כיסנין לא יברך, וע"ש עוד לענין המקדש על היין בסוכה בשבת ויו"ט ואכל פת הבאה בכיסנין במקום סעודה, דמברך "לישב בסוכה" לכ"ע.

ולענין מעשה כתב המ"ב ס"ק ט"ז, דכל שקבע עליו סעודה, כמו שנוהגים לאכול פת כיסנין עם שתיית קפה, מברך עליו "לישב בסוכה" אף שאינו אוכל שיעור שדרך בני אדם לקבוע עליו ואינו מברך המוציא, ואם לא קבע עליו רק שאכל יותר מכביצה, יש דעות בין האחרונים, ועיין בשערי תשובה שכתב, דלענין בשבת ויו"ט כשמקדש ואוכל פת כיסנין במקום סעודה, לכ"ע יכול לברך "לישב בסוכה", דכיון שאוכל אותה בתורת סעודה הצריכה לקידוש מחשבתו משוי ליה קבע, ובחול אין כדאי לברך דספק ברכות להקל, אכן מנהג העולם לברך אף בחול כל שאוכל פת כיסנין יותר מכביצה, וכדי להנצל מחשש ברכה לבטלה יראה שלא לצאת מיד אחר אכילתו, רק לשבת שם זמן מה, ויכוין בשעת ברכתו "לישב בסוכה" על האכילה ועל הישיבה שאחר זה, ע"כ. והנה מש"כ דצריך לישב בסוכה זמן מה אחר אכילתו, ולא סגי בהישיבה שיושב בזמן האכילה עצמה, אף אם מתעכב זמן מה באכילתו, עי' לעיל בס"י י"ג אות א' בסופו מה שנתבאר בזה בס"ד.

מיהו צ"ע, דבמ"ב שם ס"ק מ"ו כתב, דאם יושב בסוכה קודם האכילה זמן מה, אף שנהגו שלא לברך עד שעת האכילה, מ"מ נכון לצאת גם דעת הפוסקים הראשונים הסוברים שצריך לברך על הישיבה בסוכה, ועל כן תיכף נבואו מבית הכנסת יברך על דבר שהוא מחמשה מינים, ויאכל ממנו מעט יותר מכביצה ויברך "לישב בסוכה", וע"ש בשעה צ"ס"ק פ"ד שכתב, דיאכל מעט יותר מכביצה שהוא שיעור חיוב לסוכה, ומשמע דס"ל דמברך על דבר שהוא מחמשה מינים אף שלא קבע סעודה עליו, והכא בס"ק ט"ז כתב, שלא לברך אם לא קבע עליו סעודה. ויש לומר דהתם כיון שהוא מתעכב ויושב בסוכה זמן מה שפיר מברך, כמש"כ המ"ב גם כאן בס"ק ט"ז דאם יושב שם זמן מה שפיר דמי לברך, וצריך לומר דמה שכתב שיברך על דבר שהוא מחמשה מינים, היינו כגון שהוא פת כיסנין, דבתבשיל מחמשת מינים, הסיק המ"ב בס"ק ט"ז שלא יברך אם לא קבע עליו.

והנה כיון דבפת כיסנין חיישינן להלכה לדעת הפוסקים הסוברים, דמצד האכילה עצמה אף שהיא יותר מכביצה אינו חייב בסוכה, ואינו מברך "לישב בסוכה" אלא בצירוף הישיבה שאחר זה, א"כ ראוי שלא יפסיק בין ברכת האכילה לטעימה בברכת "לישב בסוכה", שהרי אפשר דאין הברכה צורך הטעימה ואינו מברך "לישב בסוכה" משום האכילה וא"כ הוי הברכה הפסק בין ברכת האכילה לטעימה, שהרי אינו שייך כלל לאכילה, ועל כן נכון לכתחילה לברך "לישב בסוכה" ואח"כ על האכילה, מיהו לענין דיעבד אם בירך לישב

בסוכה בין הברכה חוזר ומברך על ד כיסנין אי יוצא יו"ט הראשון של סוכה בס"י ג' **ולענין אכילת פת כיסנין דעל פת כיסנין לא יברך, וע"ש עוד לענין המקדש על היין בסוכה בשבת ויו"ט ואכל פת הבאה בכיסנין במקום סעודה, דמברך "לישב בסוכה" לכ"ע.**

מכשיעור, וכיון שראה הרא"ש שרבו מהר"מ ו"ל לא אכל פירות כלל חוץ לסוכה, אפילו פחות מכשיעור, הוכיח שפיר דס"ל דפירי בעי סוכה, עכ"ד. מיהו לענין דינא פסק השו"ע שם דפירי לא בעי סוכה אפילו ביותר מכביצה, ומ"מ כתב דהרוצה להחמיר על עצמו אפילו בפחות מכשיעור הרי זה משובח, וזה דלא כסברת ה"תשובה מאהבה" בדעת הרא"ש.

והנה הרא"ש כתב, דבגמ' ביומא שם משמע, דאפילו למ"ד דפירי בעי סוכה כשאוכל יותר מכביצה, היינו דוקא אם קובע עצמו לאכילת פירות, אבל בלא קביעות ואוכל עראי ליכא מאן דאסר, [ע"ש ב"קרבן נתנאל" אות צ' דמפרש ראיתו מסוגיא דגמ'], ולמ"ד דפירי לא בעי סוכה, קבע דידהו הוי כאכילת עראי דפת. ובמג"א שם סק"ו הקשה על דברי הרא"ש דאף למ"ד פירי בעי סוכה היינו דוקא אם קבע עלייהו, דא"כ מאי מקשי בגמ' שם למ"ד פירי בעי סוכה, ממתניתין דהכא גבי ר"ג דמדינא לא בעי סוכה, דלמא הכא מיירי בלא קבע עלייהו אלא אכלן דרך עראי דומיא דטעימת התבשיל. ועי' בספר "בכורי יעקב" ס"ק ט"ו מה שתירץ דברי הרא"ש.

וברא"ש שם הביא עוד בשם ה"ר פרץ שכתב, דדוקא פירי לא בעי סוכה, אבל בשר ודגים וגבינה ושאר דברים שמלפתים את הפת בעי סוכה, והיינו מיני תרגימא דאמרינן בגמ'. וכן דעת התוס' בסוכה (כ"ז א') ד"ה במיני. והרא"ש דחה דבריו וכתב, דמיני תרגימא היינו מאכל שעשוי מחמשת המינים, ואפשר שהוא חשוב יותר מבשר וגבינה, אבל בשר וגבינה וכ"ש

בסוכה בין הברכה על האכילה לטעימה, אינו חוזר ומברך על האכילה. [ולענין פת הבאה בכיסנין אי יוצא בו ידי חובת אכילה דליל יו"ט הראשון של חג, עי' מש"כ בזה לעיל בס"י ג' אות ג' בס"ד].

ולענין אכילת פירות אי בעי סוכה או לא, דעת התוס' בסוכה שם (כ"ו א') בד"ה תרתי, דשיעור זה דכביצה היינו דוקא בפת, אבל פירי לא בעי סוכה, כדמסיק בפרק בתרא דיומא (ע"ט ב') דקבע דידהו כאכילת עראי דפת הוא, ע"כ. והר"ן בסוכה שם כתב בשם הרמב"ן דקיי"ל דפירי בעי סוכה, והר"ן דחה טעמו ע"ש. והרא"ש שם הביא ג"כ בשם רבינו מאיר שהיה נוהר מלאכול פירות חוץ לסוכה, כי היה סובר להחמיר דפירי בעי סוכה מדינא, ותרי אמוראי פליגי בהא ביומא (ע"ט ב'). וב"קרבן נתנאל" שם (אות ע') פירש דברי הרא"ש, שרבינו מאיר היה נוהר מלאכול פירות חוץ לסוכה אפילו אכילת עראי, משום דס"ל דמדינא פירות חייבים בסוכה אם אוכל יותר מכביצה, והחמיר על עצמו אפילו בפחות מזה. ובשו"ת "תשובה מאהבה" סי' צ"ה (ד"ה וו"ל הרא"ש) הקשה על דבריו, דא"כ האיך מוכח דרבינו מאיר היה סובר דפירי בעי סוכה מדינא ביותר מכביצה, דלמא היה מחמיר על עצמו כריב"ז ור"ג, ותירץ דס"ל לרא"ש, דדוקא אי פירי בעי סוכה ביותר מכביצה, שייך לומר שהחמיר על עצמו אפילו בפחות משיעור ביצה שמא יאכל כשיעור, אבל אי פירי לא בעי סוכה אף ביותר מכביצה, למה החמיר בפחות מכשיעור, והא אפילו אם יאכל כשיעור אינו חייב בסוכה, ודי שיחמיר בכשיעור שכיוצא בו בפת חייב בסוכה, אבל לא בפחות

כתב, זה זמן כילה, שונים סוכה, דך על ו מעט וע"ש ז יותר משמע מינים 'ק ט"ז זעודה. ויושב המ"ב מן מה שכתב , היינו מחמשת דרך אם

להלכה דמצד זה אינו בסוכה" כ ראוי לטעימה ור דאין "לישב הברכה , שהרי זן נכון ח"כ על דך לישב

פירות אין דרך לקבוע סעודה עליהן, ולא חשיב טפי מאכילת עראי דפת. ועי' בקרבן נתנאל שם אות צ' ובמג"א סק"ו ובהגה' "לבושי שרד" ו"נתיב חיים" שם.

ולענין מעשה כתב המ"ב בסס"ק ט"ו, דהסכימו כמה אחרונים, דנכון להחמיר מלאכול בשר ודגים וגבינה חוץ לסוכה היכא דקבע עלייהו, מיהו לא יברך "לישב בסוכה", ושלא בקביעות אין להחמיר כלל. ובשעה"צ ס"ק ל"ח כתב, דבפירות יש להקל אפילו אם קבע עלייהו, ודלא כח"א שהחמיר גם לענין פירות. ולענין יין אם לא קבע עלייהו דינו כפירות דאין צריך סוכה, ולא חיישינן לדעת הסוברים דביין אף אם לא קבע צריך סוכה עכ"פ כששותה רביעית יין, מיהו אם קבע עליו ראוי ונכון להחמיר וכו"ל, והמחמיר על עצמו אפילו במים שלא לשתות חוץ לסוכה הרי זה משובת.

[דהנה] בהאי דינא שכתב השו"ע והרמב"ם בפ"ו מהל' סוכה ה"ו, דמי שיחמיר על עצמו ולא ישתה חוץ לסוכה אפילו מים הרי זה משובת, צ"ב גדר הענין בזה, דהרי אם יכנס לסוכה רק בשביל לשתות מים ואינו משתהה זמן רב בסוכה כדי לקיים מצות עשה בישיבה בסוכה, הרי לכאורה אין בזה קיום מצוה כלל ואם יברך "לישב בסוכה" הוי ברכה לבטלה, דשתיית מים לאו קביעות דירה היא ואין בה קיום מצות סוכה, וא"כ במה הוא משובת ואיזה הידור יש בזה. ואפשר דההידור הוא, משום שבזה שהוא עושה בסוכה כל עסקי אכילתו אפילו הטפלים, מיתחשבא ע"י זה הסוכה טפי דירתו, וממילא כשמקיים אח"כ מצות סוכה באכילת קבע ובשינה ובשיבה של קבע,

הוא הסוכה טפי דירתו ע"י זה שעושה בה כל עסקי אכילתו, ומשו"ה הרי זה משובת. מיהו להלן בסי' י"ז אות א' יבואר דיש לומר, דאף דאכילת עראי אינה חייבת בסוכה כיון דלאו כעין דירה היא, דאינו מקפיד לאכול בדירתו אכילת עראי ולא חייבהו תורה לאכול בסוכה דוקא, מ"מ אין זה אלא פטור בחיובא דגברא, אבל אם אוכל עראי בסוכה, כיון שבביתו נמי אוכל עראי, חשיב זה ג"כ מעשה דירה בסוכה, ומקיים בזה מצוה, אלא שאינו מברך על זה כיון דלא חייבה תורה בכך לשום אדם, וגריעא ממצות עשה שהומן גרמא דנשים מברכות, דהתם אנשים עכ"פ חייבים בה, אבל הכא אין זה חפצא של מצוה דחיובא ולהכי אין מברכין על זה, אבל מ"מ יש בזה קיום מצוה, ולפ"ו אתי שפיר הא דהרי זה משובת, כיון שיש בזה קיום מצוה.

מעשה באחד שבירך המוציא על הפת, וחבירו בירך באותה שעה ברכת העץ על אכילת פירות, והמברך המוציא בירך אח"כ "לישב בסוכה" כדין, והמברך על הפירות נתכוין לצאת בברכה זו (וחבירו "לישב בסוכה" שבירך חבירו, קודם שטעם מן הפירות, ויש לעיין אי עניית אמן הוי הפסק לדידיה בין ברכת העץ לטעימה, וצריך לחזור ולברך על הפירות, שהרי מן הדין אינו מברך "לישב בסוכה" על הפירות, וא"כ יש לומר דעניית אמן על ברכה זו חשיב הפסק לדידיה. והגרא"ל שטיינגמן שליט"א אמר, שלא יחזור ויברך על הפירות, שהרי לדעת הגר"א בכניסה לסוכה לחוד נמי מברך "לישב בסוכה" אע"פ שאינו אוכל שם, והוא דעת רוב הראשונים הקדמונים, וא"כ לדידהו כדין עבד שענה אמן על הברכה ואין זה

הפסק, ואף דנהגו כ על האכילה, מ"מ א ברכת הפירות משו הגר"א אין זה הפס שאינה צריכה אם

מיהו כל זה היכא הוא מתעכב צריך לברך על הכניס אבל אם יוצא מיד אד מתעכב שם, לכ"ע א כמו שנתבאר לעיל ו [ונתבאר עוד הטעם א', ע"ש היטב מה שו יש לחוש בזה דעניין לחזור ולברך על ה יתעכב בסוכה אחרי מקום אם בשעת בר אלא לצאת מיד אחרי שלא יתקן בזה כלונ אמן לא היה דעתו י לגביה הברכה על ה אח"כ בסוכה, וא"כ לדידיה כיון דעל א מברכין "לישב בסוכה דעתו להתעכב בסוכה יש לומר דבדיעבד א מחייבינן ליה לחזו

עוד יש לדון, דאף אכילת הפירות על הסוכה משום אכי ההתעכבות והישיבה

שלמי סימן טז תורה רכא

הפסק, ואף דנהגו כר"ת דאין מברכין אלא על האכילה, מ"מ אין לחייבו לברך שנית ברכת הפירות משום הפסק, כיון דלדעת הגר"א אין זה הפסק, ויש לחוש לברכה שאינה צריכה אם יחזור ויברך שנית.

מיהו כל זה היכא דאחרי אכילת הפירות הוא מתעכב בסוכה זמן מה, דבכה"ג צריך לברך על הכניסה לסוכה לדעת הגר"א, אבל אם יוצא מיד אחרי אכילת הפירות ואינו מתעכב שם, לכ"ע אינו מברך על הכניסה, כמו שנתבאר לעיל בסי' י"ב אות א' בסופו, [ונתבאר עוד הטעם בזה לעיל בסי' י"ג אות א', ע"ש היטב מה שכתבנו בזה בס"ד], וא"כ יש לחוש בזה דעניית אמן הוי הפסק וצריך לחזור ולברך על הפירות, ועוד דאף אם יתעכב בסוכה אחרי אכילת הפירות, מכל מקום אם בשעת ברכה לא היה דעתו לזה אלא לצאת מיד אחרי אכילת הפירות, אפשר שלא יתקן בזה כלום, דכיון דבשעת עניית אמן לא היה דעתו להתעכב, א"כ לא חלה לגביה הברכה על הסוכה על מה שמתעכב אח"כ בסוכה, וא"כ אכתי הוי זה הפסק לדידיה כיון דעל אכילת הפירות לחוד אין מברכין "לישב בסוכה", ורק אם מתחלה היה דעתו להתעכב בסוכה אחרי אכילת הפירות, יש לומר דבדיעבד אין עניית אמן הפסק ולא מחייבין ליה לחזור ולברך על הפירות.

עוד יש לדון, דאף כשמתעכב בסוכה אחרי אכילת הפירות, מ"מ כיון דאין הברכה על הסוכה משום אכילת הפירות אלא משום ההתעכבות והישיבה בסוכה שיושב אח"כ,

א"כ אין הברכה על הסוכה נחשבת צורך הטעימה של הפירות, ואם יפסיק בברכה על הסוכה או בעניית אמן בין ברכת הפרי לטעימה אכתי אפשר דחשיב גם זה הפסק בין הברכה לטעימה, כיון שאין ברכת הסוכה באה על הטעימה, וכעין מש"כ לעיל שאם אוכל פת כיסגין ומתעכב בסוכה אח"כ, אף דמברך לישב בסוכה כמש"כ המ"ב, מ"מ לכתחילה יברך על הסוכה קודם ברכת האכילה, דכיון שהברכה חלה רק משום מה שהוא מתעכב בסוכה ולא מחמת גוף האכילה, אפשר דחשיב גם זה הפסק בין הברכה לטעימה. מיהו משום זה אפשר, דכל זה לכתחילה, אבל אין זה הפסק גמור כדי לחזור ולברך על האכילה, דכיון דסו"ס מחויב השתא לברך על הישיבה בסוכה, אף שאין האכילה עצמה מחייבת הברכה, מ"מ בדיעבד אין זה הפסק. ואולם נראה, דלענין מעשה אם ענה אמן על ברכת הסוכה בין הברכה לטעימה, בכל ענין לא יחזור ויברך על הפירות, שהרי כמה ראשונים סברי דמדינא פירות נמי חייבים בסוכה וצריך לברך עליהם "לישב בסוכה" אם אוכל כשיעור, ונהי דלא קיי"ל כוותייהו לברך על הפירות, מ"מ לענין דיעבד אם ענה אמן על ברכת הסוכה בין הברכה על הפרי לטעימה, יש לחוש לדבריהם ולא לחזור ולברך על הפרי, שהרי לדבריהם כדין עבד ואין זה הפסק, וספק ברכות להקל, אבל לכתחילה אף אם דעתו להתעכב בסוכה אחר אכילת הפירות, לא יענה אמן על ברכת הסוכה בין הברכה על הפרי לטעימה משום חשש הפסק.

ז בה
וובח.
זומר,
כיון
אכול
תורה
פטור
אכה,
ג"כ
אלא
תורה
זהומן
עכ"פ
מצוה
מ"מ
הא
צוה].
הפת,
ברכת
זוציא
ך על
זבירו
ברכת
טעם
ן הוי
גימה,
יי מן
ירות,
חשיב
יט"א
שהרי
מברך
והוא
דידהו
ין זה

ה. אכילת בשר וגבינה

לא צריכי סוכה. ויל"ע בזה, דא"כ למה לא הוזכר בהרמב"ם דין בשר וגבינה בכלל אלו שמותר לאוכלן חוץ לסוכה.

שי' המור וש"ע

המור כתב וז"ל, ומיהו כיון שאין דרך לקבוע סעודה עליהם אפי' מי שקבע סעודתו עליהם לא חשיב קבע, ולא עדיף מאכילת עראי דפת שאין צריך סוכה, עכ"ל. והמחבר פסק דפירות אינם חייבים בסוכה, ושוב כתב וז"ל, ותבשיל העשוי מחמשת המינים אם קובע עליו חשיב קבע וצריך סוכה, עכ"ל. וביאר הגר"א דהמחבר פסק דמיני תרגימא היינו תבשיל הנעשה מה' המינים, ומשמע דדעת המחבר הוא דבשר וגבינה אינם חייבים בסוכה. וכן פירש המ"ב (סקי"ג) בדעת המחבר. וכן נראה מהלבוש.

דעת הפוסקים

→ הבאתי דהמ"ב (סקי"ג) פסק להקל דאין צריכים סוכה. אבל אח"כ כתב (סקט"ו) וז"ל, ודע עוד דהסכימו כמה אחרונים דנכון להחמיר מלאכול בשר ודגים וגבינה חוץ לסוכה, ודוקא בקביעות, אבל שלא בקביעות אין להחמיר כלל, עכ"ל. ובשו"ת תשובות והנהגות (ח"א סי' שע"ח) כתב שנכון להחמיר בבשר ודגים ולחשוש לדעת הפוסקים דס"ל שאם אוכל חוץ לסוכה מבטל בכך מצות עשה דסוכה, ובפרט בזמנינו שאנשים רבים יגילים. לקבוע סעודת הצהרים בזה בלא פת כלל, ע"ש. וכן פסק הגר"ש אלישיב שליט"א.

→ והגר"ז קרוזר שליט"א כתב דכהיום שהוא מצוי שגם סעודות גדולות נאכלות מבלי פת ועיקר הסעודה היא בשר ודגים, חייב לאוכלם בסוכה. L

76 תנן במתני' (דף כ"ז ע"א) ועוד אמר ר"א מי שלא אכל לילי יו"ט הראשון, ישלים לילי יו"ט האחרון של חג, ע"כ. וע"ש בגמ' דמשלים דקאמר ר"א היינו במיני תרגימא. וכתבו התוס' (ד"ה מיני תרגימא) דאי פירי לא בעי סוכה אין השלמה מועלת בפירות, ע"ש. ומבואר דתשלומין לסוכה שייך רק בדבר שיש בו חיוב סוכה, וכיון דאמרינן דמיני תרגימא מהני להשלמה, נמצא דמיני תרגימא חייבים בסוכה. וכן מבואר בהריטב"א והרא"ש (סי' י"ג).

והנה נחלקו הראשונים בפי' של מיני תרגימא, וי"א דהוא בשר ודגים וגבינה וכיו"ב, וי"א דהוא מאכל העשוי מחמשת המינים. והנה אי נימא דהוא מאכל העשוי מחמשת המינים, שוב אין לנו מקור לומר דבשר וגבינה ודגים חייבים בסוכה, דהרי מסתבר לומר דתבשיל העשוי מחמשת המינים חשוב יותר מבשר וגבינה. והראשונים דנו בזה הרבה, ועי' בהרא"ש (סי' י"ג) מש"כ בזה. ועי' גם בתו"י ביומא (דף ע"ט ע"ב).

שי' רבינו פרץ

המור (סי' תרל"ט) מביא מרבינו פרץ שבשר דגים וגבינה וביצים צריכים סוכה. והמאירי (דף כ"ז ע"א סוף ד"ה ולענין) כתב שמיני לפתן כגון בשר ודגים וגבינה צריכים סוכה כשאוכל מהם יותר מכביצה, ע"ש. וכ"כ הארחות חיים (אות ל"ה) בשם הר"י מקורביל, ע"ש.

שי' הרמב"ם

הרמב"ם כתב (פ"ו מהל' סוכה ה"ו) וז"ל, ומותר לשחות מים ולאכול פירות חוץ לסוכה, עכ"ל. ולכאוי' מבואר דדוקא מים ופירות לא בעי סוכה, אבל בשר וגבינה בעי סוכה. וכן דייק הרבינו מנוח. וכ"כ רבינו אברהם מן ההר בדעת הרמב"ם. אך בלחם יהודה כתב בדעת הרמב"ם דבשר וגבינה

ה. והר"י מלונל (פ"ב אות ח') כתב ממש להיפך, דלהשלמה בעינן דוקא מידי דלא מחייבי בסוכה. ה. וכן איתא באור זרוע (סוף סי' שי"א) והריא"ז (פ"ב דסוכה סי' ח').

בר"ל ל' שמתג בונר אונזנס קי. ט"א